

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030
Územné vymedzenie:	Obec Ihľany
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	29.12.2022, uznesením č. 47/2022.
Dátum platnosti:	Od 30.12.2022 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	30.12.2022
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

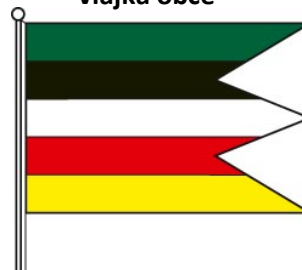

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Základné údaje

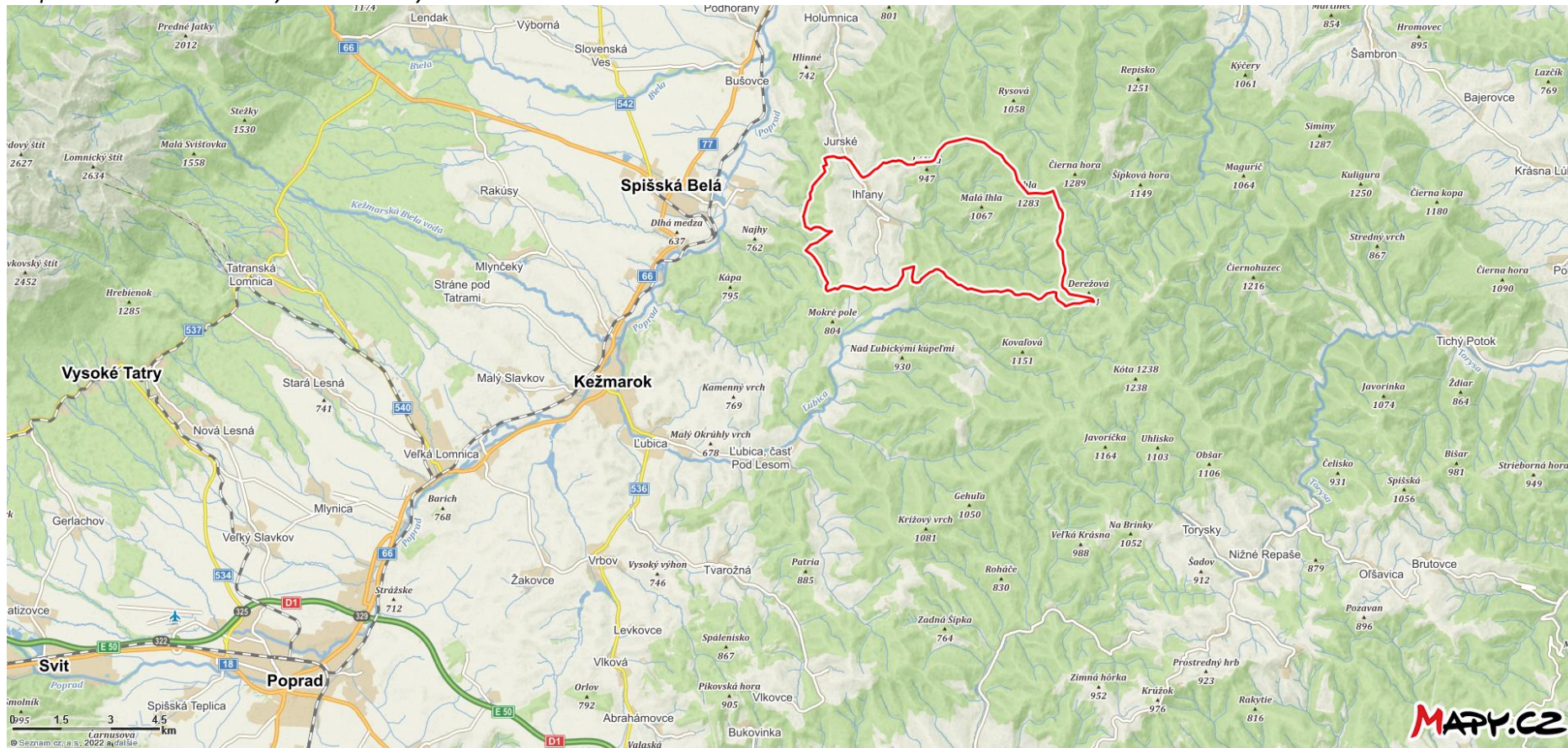
Samosprávny kraj:	Prešovský
Okres:	Kežmarok
Historický región:	Spiš
Poloha obecného úradu:	49°10'49'' s.g.š. a 20°32'52'' v.z.d.
Nadm. výška pri obec. úrade:	700 m.n.m.
Rozloha katastra:	2 846 ha k 31.12.2021
Počet obyvateľov:	1 567 k 31.12.2021
Hustota obyvateľstva:	55 obyv./km ²
PSČ:	059 94
Evidenčné číslo vozidiel:	KK

Oficiálne kontakty

Adresa:	Obec Ihľany Obecný úrad č. 94 059 94 Ihľany
Web:	www.ihlany.sk
Email:	ocuihlany@gmail.com
Telefón:	052/458 96 22
IČO:	00 326 241

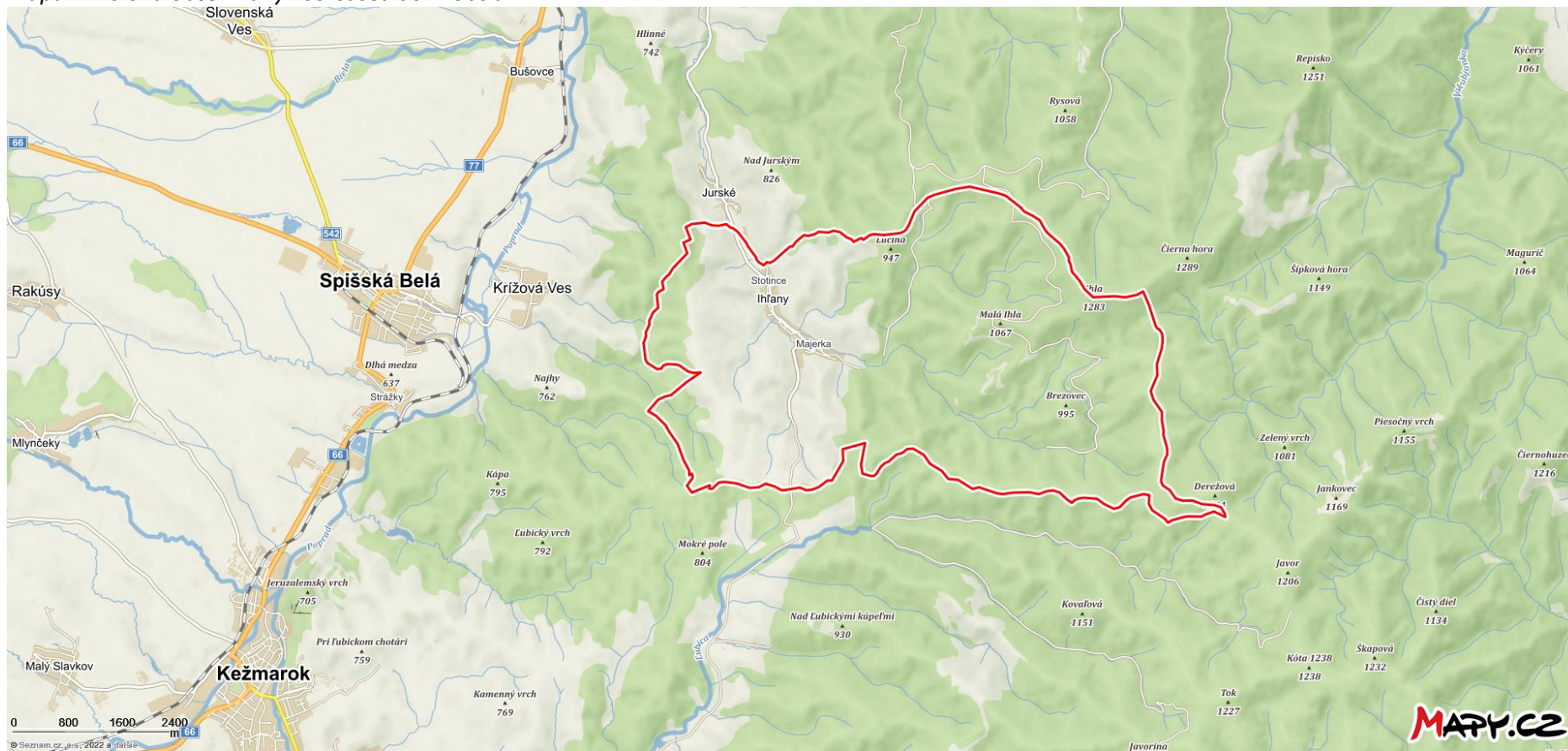
Mapa 1: Poloha obce Ihľany - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Ihľany voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

OBSAH

ÚVOD	7
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE IHĽANY NA ROKY 2022-2030	8
ANALYTICKÁ ČASŤ	11
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	12
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	13
Stručná história obce	13
Prírodné pomery	14
Kvalita životného prostredia	14
Ochrana prírody a krajiny.....	14
Odpadové hospodárstvo.....	15
Ochrana pred povodňami	15
Obyvateľstvo	16
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	16
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	19
Národnostná a konfesijná štruktúra	21
Vzdelanostná štruktúra	22
Nezamestnanosť	22
Domový a bytový fond	26
Dopravná infraštruktúra	28
Technická infraštruktúra	28
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	29
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	31
Administratívno-správne služby	32
Bezpečnosť v obci	32
Hospodárske pomery	32
Polohová atraktivita územia	32
Poľnohospodárstvo, lesné a pozemkové hospodárstvo, priemysel.....	33
Cestovný ruch	34
Finančné hospodárenie.....	35
Prehľad majetku a zdrojov	36
Príjmy a výdavky obce.....	36
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	37
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	38
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	40
Členstvo obce v organizáciách	41
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	42
STEEP analýza.....	43
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	44
SWOT analýza.....	44

Kľúčové faktory a disparity územia	45
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	46
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	48
STRATÉGIA ROZVOJA	48
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	52
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	53
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	59
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	62
AKČNÝ PLÁN OBCE	63
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	66
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	66
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	67
E-FINANČNÁ ČASŤ	68
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	69
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	70
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA	78
ZÁVER	79
PRÍLOHY	80
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	81
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	82
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	83
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	88

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030 (ďalej len „PHSR 2022-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Ján Turek – starosta obce</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2022-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Máj - jún 2022
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2022)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod					X							
Analytická časť					X							
Strategická časť					X							
Programová časť					X							
Realizačná časť					X	X						
Finančná časť						X						
Záver						X						

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepcných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Ihľany	priebežne	lokálna	Obecný úrad Ihľany
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Ihľany
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020	2014-2020	regionálna	http://po-kraj.sk
Vstupná správa k vypracovaniu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	http://po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja	priebežne	regionálna	http://po-kraj.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Ihľany Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.ihlany.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Ihľany Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.ihlany.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Ihľany Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.ihlany.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Ihľany Centrum vedecko-technických informácií	www.ihlany.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Ihľany	www.ihlany.sk
Sociálna sféra	Obec Ihľany Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.ihlany.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Stručná história obce

Obec Ihľany vznikla v roku 1960, a to spojením dovtedy samostatných obcí Stotince a Majerka. Spočiatku (v roku 1960) sa spojená obec nazývala Ihlanovce (podľa vrchu Ihla v Levočských vrchoch), v roku 1961 sa jej názov zmenil na Ihľany a tento sa používa dodnes (Tomeček, Valek).

Obec Majerka sa v roku 1293 prvýkrát spomína pod názvom Guznuth, v roku 1307 pod názvom Borkut, v roku 1778 ako Majerken, v rokoch 1895 – 1902 sa používal názov Majerka, v rokoch 1907 – 1913 bol používaný maďarský názov Majorka a od roku 1920 sa opäť používal slovenský názov Majerka. V rokoch 1927-1948 sa používal nemecký názov Maierhöfen a od roku 1948 až do roku 1960 opäť Majerka. Obec v minulosti nebola samostatná, tvorila majer mesta Ľubica a samostatnosť získala len na konci 19. storočia. Známy je fakt, že v roku 1879 sa obec snažila o osamostatnenie, avšak jej žiadosti sa nevyhovelo (Tomeček, Valek).

Obec Stotince sa v roku 1307 prvýkrát spomína pod názvom Szazteleke, v roku 1312 ako Hundurmark, v roku 1322 ako Hundertmark a v roku 1773 pod názvom Centum – Villa, Szasz Vasár alebo Hundertmarckt. V roku 1786 sa uvádza názov Sászwáschár, Hundertmarkt alebo Hundertmorgen, v roku 1808 sú to názvy Hundermark, Szászvasár, Hundertmarkt, Hundertmorgen. V roku 1863 sa používa názov Százvasár, v rokoch 1863 – 1902 a 1920 – 1948 Hodermark, v rokoch 1907 – 1913 Száztelék a po vojne, v rokoch 1948 – 1960 nesie obec názov Stotince. V niektorých rokoch sa teda súčasne používali nemecké aj maďarské názvy (Tomeček, Valek).

Ešte v 50. rokoch 20. storočia sa do oboch obcí (Majerky aj Stotiniac) zaviedol telefón (1950), dokončila sa výstavba štátnej cesty (1952), čo umožnilo autobusové spojenie s okolím, zriadila sa materská škola (1956) a v Stotinciach sa vybudovali chodníky (1957). V roku 1960 bola v Ihľanoch zavedená elektrina a v obci sa založilo jednotné roľnícke družstvo. V roku 1965 sa dokončila výstavba materskej školy,

ktorá sa predtým nachádzala v nevyhovujúcich priestoroch. V roku 1972 sa dokončila rekonštrukcia bývalého hostinca a budova sa zmenila na kultúrny dom. V roku 1973 sa vybudovalo 6 studní pre rómskych obyvateľov, ktorí dovtedy používali vodu z miestneho potoka. V tom istom roku obec postihla veľká povodeň, ktorá zničila jeden rómsky dom a značne poškodila štátnu cestu. V roku 1974 sa opravila školská budova a o rok neskôr sa uskutočnila regulácia potoka v dedine. V roku 1981 sa počas akcie „Z“ dokončila výstavba materskej školy pre 60 rómskych detí. V polovici osemdesiatych rokov sa postavil vysielateľ televízneho signálu a uskutočnila sa oprava oplatenia cintorína v bývalých Stotinciach. Významnou udalosťou pre Ihľany bolo dokončenie výstavby miestneho vodovodu v roku 1990 a o rok neskôr rozvodu káblovej televízie (PHSR obce Ihľany 2016-2022).

Prírodné pomery

Geologickú stavbu územia tvorí centrálnokarpatský paleogén (flyšové pásmo), ktorý je tvorený najmä pieskovicami a ílovcami, v menšej miere zlepenkami a ďalšími horninami. Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie západné Karpaty, Podhôľno-magurskej oblasti, celku Levočské vrchy a dvoch podcelkov – východná (hornatejšia) časť katastra do podcelku Levočská vysočina a západná (nižšie položená) časť do podcelku Levočská vrchovina. Zo severovýchodu zasahuje do katastra v rámci podcelku Levočská vrchovina časť Kolačkovský chrbát, západnú časť katastra tvorí podcelok Levočská vrchovina a časť Ľubické predhorie. Z aspektu vertikálnej disekcie reliéfu sa v najvyššie položených častiach katastra nachádza vysočinový podhôľny reliéf, na ostatnom území sa nachádzajú hornatiny a vrchoviny.

Hydrologicky patrí územie obce do úmoria Baltského mora a do povodia rieky Poprad. Intravilánom obce preteká Holumnický potok, ktorý pramení v Levočských vrchoch a pri Podolínci sa vlieva do rieky Poprad. Holumnický potok patrí medzi hospodársky významné toky. Okrem neho pretekajú zastavaným územím obce aj menšie vodné toky (Majerka, Za Mlynom, Spoza Binhaus, Za Janoša a Z Tajchu). Menšie prítoky Holumnického potoka sú aj Bleskovec a Ihla. Štruktúru povrchovej riečnej siete dopĺňa množstvo ďalších drobných tokov. Potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli (s najvyššími prítokmi v máji) a najnižšiu v januári a februári.

Katastrálne územie obce patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C a priemernou ročnou teplotou okolo 4 °C. Celé územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok je od 700 mm do 900 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 40 mm, v júli 80-100 mm. Veterné pomery v katastri obce sú podmienené cirkuláciou ovzdušia, geografickými pomermi, blízkosťou Vysokých Tatier a Levočských vrchov. V ročnom priemere prevažujú západné a severozápadné vetry.

Z pôdnych typov sa v katastri obce najmä kambizeme modálne a kultizemné nasýtené a kambizeme modálne kyslé. Vo východnej časti katastra v Levočských vrchoch, sa vo vyšších polohách vyskytujú podzoly kambizemné, spriedovné rankre a litozeme.

Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do bukovej fyto geograficko-vegetačnej zóny. Prírodnou potenciálnou vegetáciou sú bukové a jedľovo-bukové lesy s výskytom smrekovca opadáveho v najvyšších častiach katastra. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, zajac poľný, vlk obyčajný a líška obyčajná.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Ihľany v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Vo východnej a južnej časti katastra obce sa v oblasti bývalého vojenského obvodu Javorina

nachádza Chránené vtáčie územie Levočské vrchy. Okrem neho sa v katastri obce nenachádzajú žiadne iné chránené územia ani prvky ochrany prírody s vyšším stupňom ochrany.

Z pohľadu národných parkov sa najbližšie k obci Ihľany nachádza Tatranský národný park, cca 25 km severne aj Pieninský národný park. V týchto národných parkoch sú vyčlenené zóny s 2. až 5. stupňom územnej ochrany prírody. Z hľadiska osobitne chránených častí prírody SR sa v blízkosti katastra obce Ihľany nachádzajú napr. Národná prírodná rezervácia Belianske lúky so 4. stupňom ochrany (ide o jediné väčšie nedotknuté rašelinisko Popradskej kotliny, ktoré je chránené kvôli zachovaniu krovinných biocenóz s veľkým krajinárskym významom v podtatranskej poľnohospodárskej krajine a na ktorom sa nachádzajú zriedkavé lúčne a slatinné fytoocenózy so vzácnymi taxónmi), Prírodná pamiatka Beliansky potok (4. stupeň ochrany), NPR Pálenica (kataster obce Lendak – 5. stupeň ochrany) alebo Prírodná pamiatka Jaskyňa v Skalke (k.ú. Toporec).

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však pomerne nízka, pohybuje sa pod hranicou 20 %. Obec teda v tomto ukazovateli výrazne zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby alebo veľkoobjemové kontajnery (VOK). V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch. Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (na jar a na jeseň). V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a malú kompostáreň.

Ochrana pred povodňami

Obec Ihľany má dlhodobé problémy s povodňami, ktoré v jej intraviláne spôsobujú značné škody. Ohrozenie pre obec predstavuje predovšetkým Holumnický potok, pozdĺž ktorého je postavená väčšina domov a budov v obci. Tento potok sa pri výdatných zrážkach vylieva zo svojho koryta, zaplavuje rodinné domy, budovy a pivnice a spôsobuje nemalé hospodárske škody na majetku (zničenie vybudovaných ciest, nánosy blata, konárov a pod.). V rokoch 2001-2014 bolo podľa vyjadrenia samosprávnych orgánov v obci Ihľany spolu 7 povodní, počas ktorých bol vyhlásený 3. stupeň povodňovej aktivity a ktoré súhrnne napáchali škody v celkovej hodnote cca 500 000 € (náklady na povodňové záchranné práce a škody na majetku spolu).

Problém s povodňami by sa však už v obci Ihľany nemal objavovať, keďže na zadržanie povodňovej vlny boli v roku 2015 v Levočských vrchoch nad obcou vybudované 3 poldre. Ich výstavbu zastrešovali Vojenské lesy a majetky SR, š. p., pričom financovanie bolo zabezpečené najmä prostredníctvom zdrojov z EŠIF. Jeden polder bol vybudovaný na Holumnickom potoku a dva poldre na toku Ihla, ktorý je prítokom Holumnického potoka. Tieto 3 poldre by mali eliminovať prípadné kritické povodňové situácie na Holumnickom potoku nielen v obci Ihľany, ale aj v nižšie položených obciach Jurské a Holumnica. Od vybudovania poldrov sa žiadne povodne v obci nevyskytli (stav k júnu 2022).

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Ihľany za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 120 (z 1 447 v roku 2012 na 1 567 v roku 2021).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

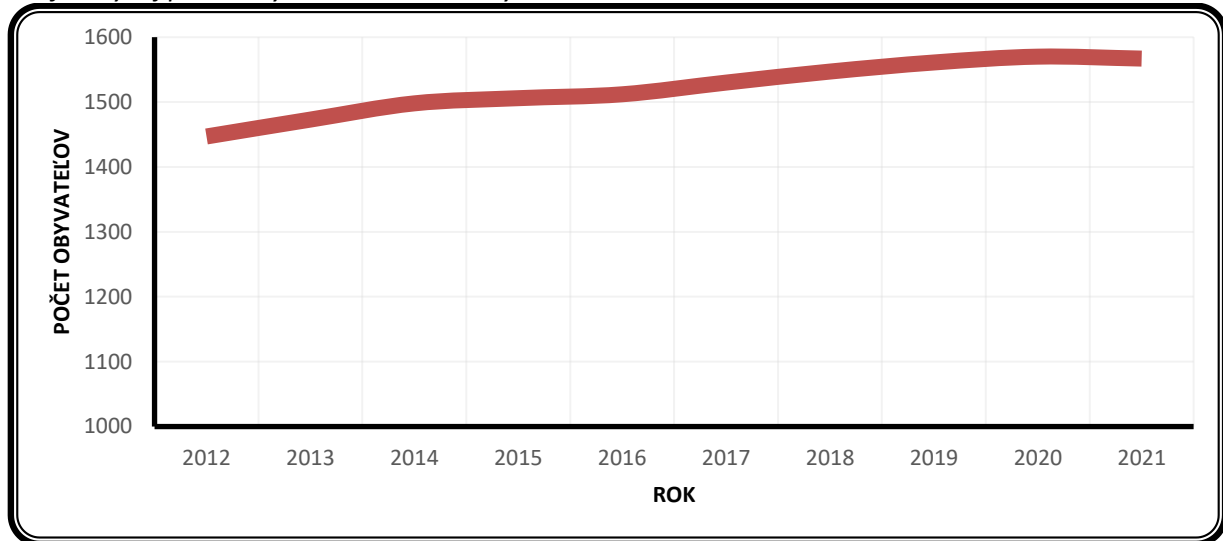
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvateľov (k 31.12.)	1447	1473	1498	1506	1512	1530	1547	1561	1570	1567
Živonarodení	20	30	25	18	23	38	26	25	30	31
Zomrelí	7	7	8	14	10	10	16	13	8	18
Bilancia prirodzeného pohybu	13	23	17	4	13	28	10	12	22	13
Prisťahovaní	20	16	12	11	7	1	13	9	7	5
Vysťahovaní	16	13	4	7	14	11	6	7	20	15
Migračné saldo	4	3	8	4	-7	-10	7	2	-13	-10
Bilancia celkového pohybu	17	26	25	8	6	18	17	14	9	3
Hr.m. živorodenosti (‰)	13,8	20,4	16,7	12,0	15,2	24,8	16,8	16,0	19,1	19,8
Hr.m. úmrtnosti (‰)	4,8	4,8	5,3	9,3	6,6	6,5	10,3	8,3	5,1	11,5
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	9,0	15,6	11,3	2,7	8,6	18,3	6,5	7,7	14,0	8,3
Hr.m. imigrácie (‰)	13,8	10,9	8,0	7,3	4,6	0,7	8,4	5,8	4,5	3,2
Hr.m. emigrácie (‰)	11,1	8,8	2,7	4,6	9,3	7,2	3,9	4,5	12,7	9,6
Hr.m. migračného salda (‰)	2,8	2,0	5,3	2,7	-4,6	-6,5	4,5	1,3	-8,3	-6,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	11,7	17,7	16,7	5,3	4,0	11,8	11,0	9,0	5,7	1,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Ihľany za ostatných 10 rokov má výrazne stúpajúci trend. V porovnaní s rokom 2012 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2021 až o 8 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Ihľany

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

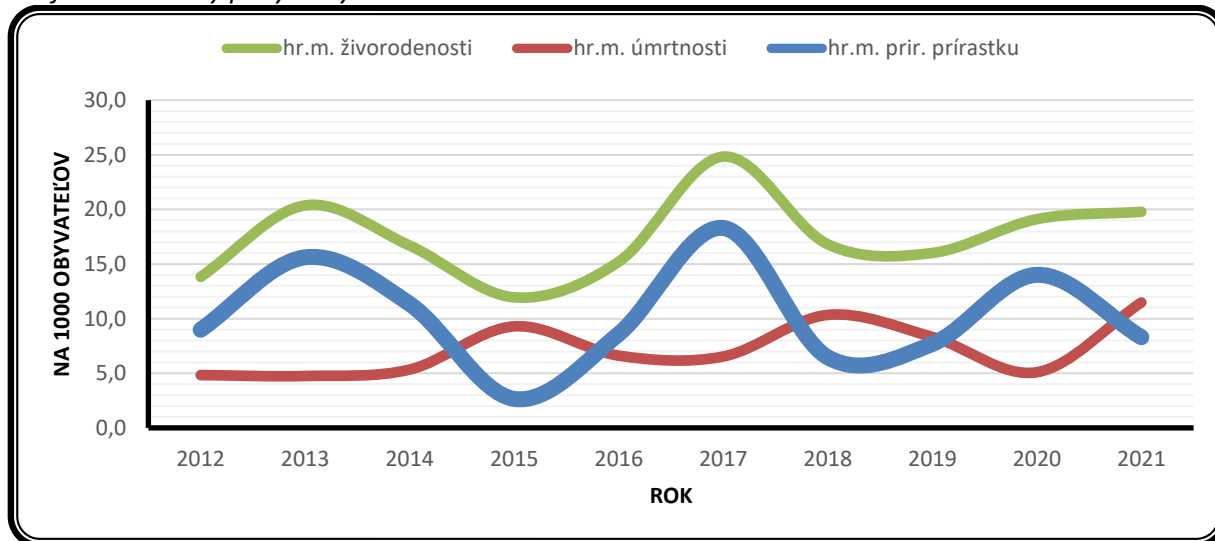
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 12 – 25 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 18 – 38. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Ihľanoch 17,5 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje veľmi priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Kežmarok sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 17,0 ‰, v Prešovskom kraji 12,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, na rozdiel od počtu živonarodených, vyrovnanejší priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v rokoch 2012 a 2013 (zhodne po 7 osôb), najviac v roku 2021 (18 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 4,8 po 11,5 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Ihľanoch len 7,3 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 13,5 ‰), Prešovský kraj (12,0 ‰) i okres Kežmarok (cca 10,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Ihľan. Obec bola počas celého hodnoteného obdobia populačne zisková, negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu nezaznamenala ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 2,7 ‰ po 18,3 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov veľmi priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k výraznému prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

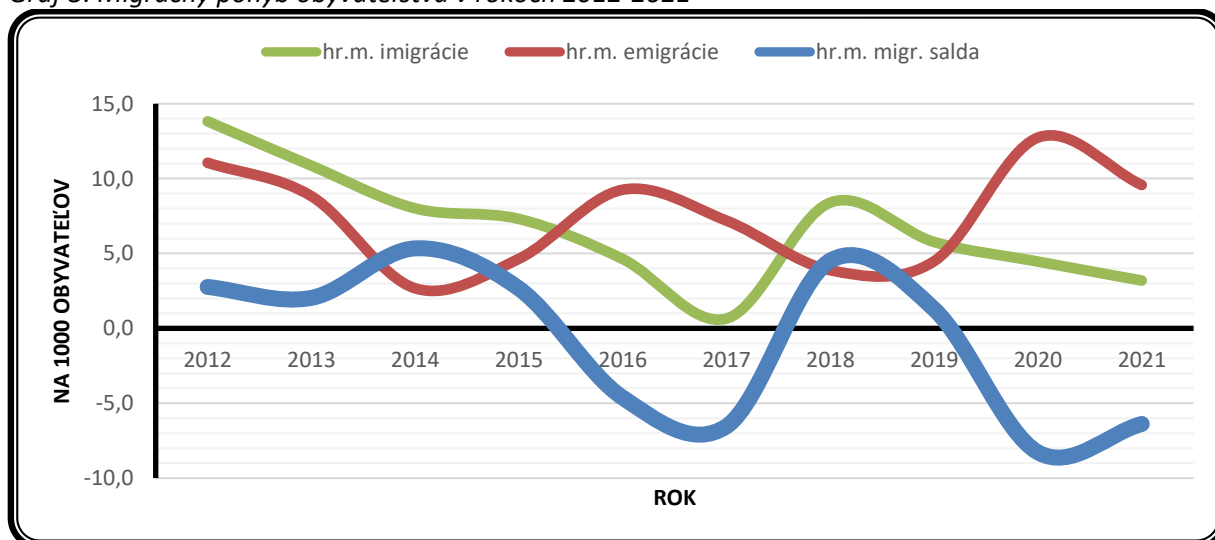

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 6,7 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 10,1 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 7,4 ‰ (v priemere 11,3 vystáhaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -13 osôb v roku 2020 po +8 osôb v roku 2014. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 6x a 4x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje síce pozitívnu bilanciu migračného salda, avšak migračné úbytky boli vyššie ako migračné prírastky, čo znamená, že celkovo za posledných 10 rokov prebiehajú v obci z aspektu migrácie depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

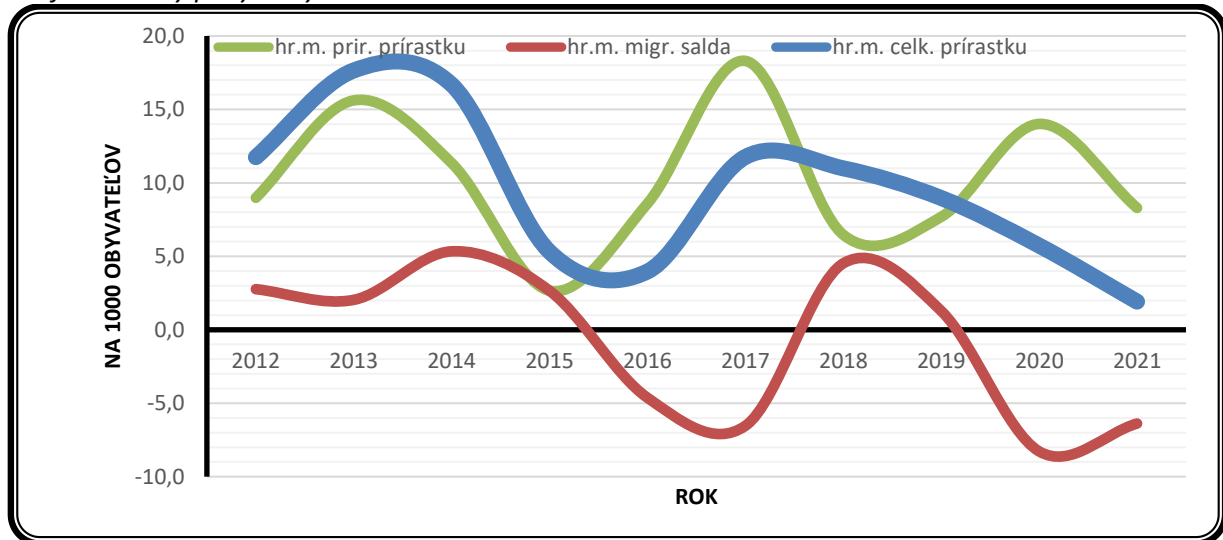
Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v týchto rokoch narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine rástol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosiahla celkovo zápornú

hodnotu, znamenajúcu migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce za ostatných 10 rokov vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je pomerne výrazný celkový prírastok obyvateľov obce Ihľany. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

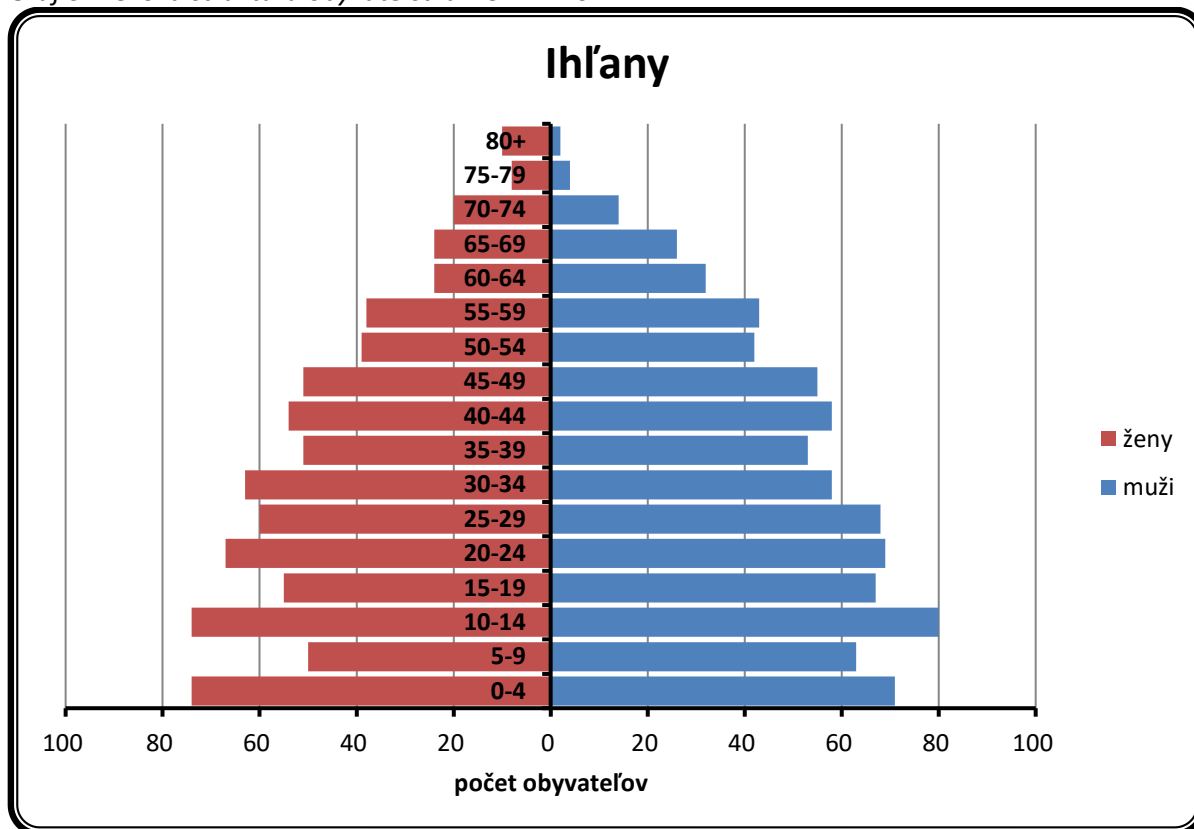
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Veková pyramída obyvateľstva Ihľian ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza prechodný typ medzi stacionárnym a progresívnym typom populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) je v porovnaní s početnosťou poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva v približnej rovnováhe (v pomere 412 k 326 k 31.12.2021). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Ihľian majú vekové skupiny (podľa poradia) 10-14 ročných (154 obyvateľov), 0-4 ročných (145) a 20-24 ročných (138 obyvateľov). K 31.12.2021 tu spomedzi 1 567 obyvateľov žilo 412 detí do 14 rokov a len 108 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 1 567 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 805 mužov a 762 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) pozvoľna narastať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Ihľan pomaly starne. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 30,34 na 31,69 rokov. V porovnaní so Slovenskou republikou však v obci žije výrazne mladšie obyvateľstvo, to zároveň starne pomalším tempom ako je priemer SR.

Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva

Priemerný vek / rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ihľany	30,34	30,52	30,74	30,89	31,13	31,21	31,34	31,45	31,80	31,69
Slovenská republika	39,32	39,6	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda predproduktívna zložka (0-14 r.) nad poproduktívnou zložkou (65+ r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 66,8 %.

Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2021	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Ihľany	1 567	412	1047	108	26,3	66,8	6,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesionálna štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Ihľan bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 89,2 % obyvateľov (1 395 z 1 564 osôb). Vysoké zastúpenie mala aj rómska (141 obyvateľov; 9,0 %) národnosť.

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	1 395	89,2
maďarská	1	0,1
rómska	141	9,0
rusínska	11	0,7
česká	1	0,1
ukrajinská	2	0,1
poľská	1	0,1
rumunská	1	0,1
nezistená	11	0,7
SPOLU	1 564	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tieto výsledky sú však výrazne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunit (2019) žilo v obci Ihľany v čase výskumu z celkového počtu 1 543 obyvateľov až 75 % Rómov (1 151 osôb).

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie so 78,5 % obyvateľov (1 228 z 1 564 obyvateľov), vyššie zastúpenie mala aj Gréckokatolícka (11,4 %; 178 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásili 4,0 % obyvateľov obce (63 osôb) a u 0,7 % obyvateľov (11 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	63	4,0
Rímskokatolícka cirkev	1228	78,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	7	0,4
Gréckokatolícka cirkev	178	11,4
Reformovaná kresťanská cirkev	7	0,4
Pravoslávna cirkev	5	0,3
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	37	2,4
Kresťanské zbory	11	0,7
Apoštolská cirkev	3	0,2
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	13	0,8
ad hoc hnutia	1	0,1
nezistené	11	0,7
SPOLU	1 564	100,0

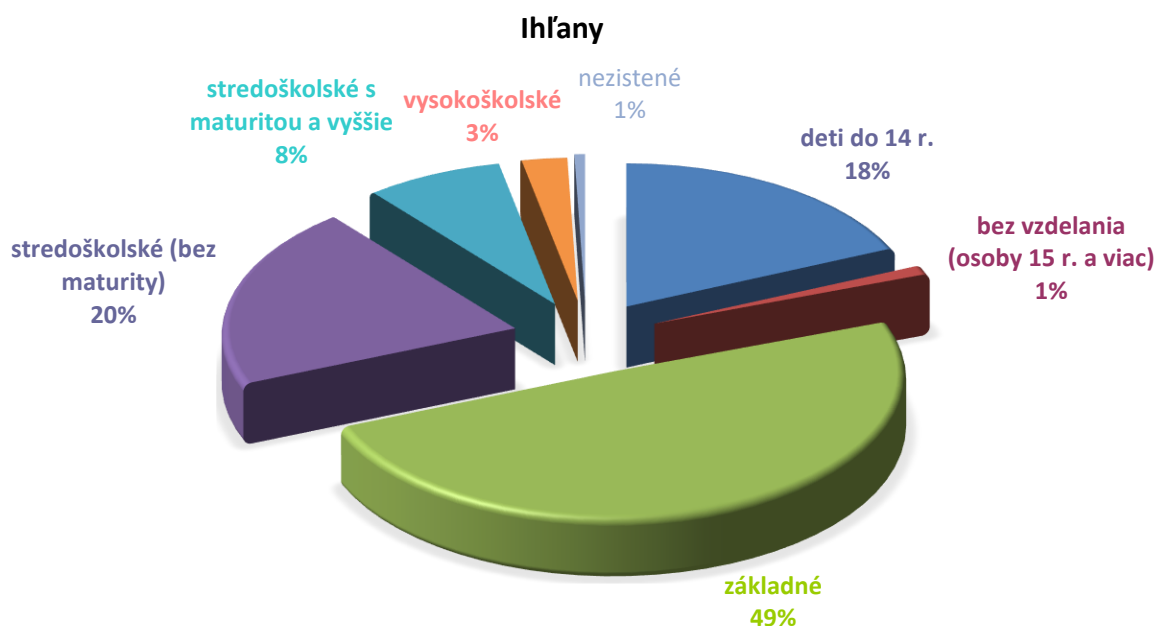
Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) až 50 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 20 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 8 % obyvateľov Ihľan. Vysokoškolské vzdelanie mali v roku 2021 len tri percentá obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Ihľany za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 245 až 432. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 39,3 % (2018) po 69,3 % (2012), pričom k 31.12.2021 bola na úrovni 41,7 %. Pre porovnanie, k 31.12.2021 bola miera nezamestnanosti v okrese Kežmarok 18,3 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,7 % a v Slovenskej republike 7,4 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Kežmarok susedí, bola nasledovná: Poprad 7,4 %, Levoča 11,3 %, Sabinov 16,0 % a Stará Ľubovňa 9,2 %.

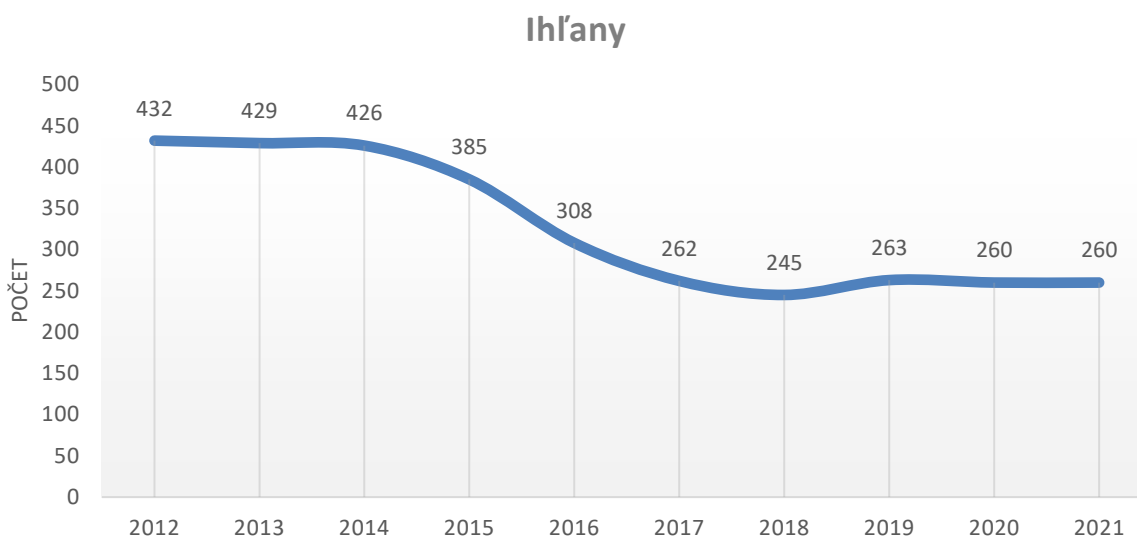
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet UoZ	432	429	426	385	308	262	245	263	260	260
Miera nezamestnanosti* (%)	69,3	68,9	68,4	61,8	49,4	42,1	39,3	42,2	41,7	41,7

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý zatiaľ jediný dostupný údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci (dostupný v čase spracovania týchto údajov), ktorý pochádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2021 bolo v obci Ihľany prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 260 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 120 mužov (46,2 %) a 140 žien (53,8 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

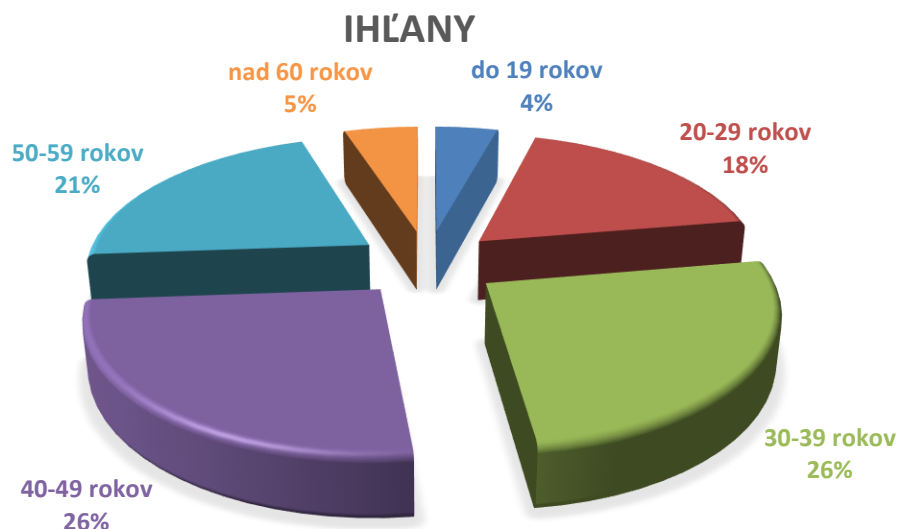
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
11	4,2	47	18,1	67	25,8	67	25,8	55	21,2	13	5,0	260	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

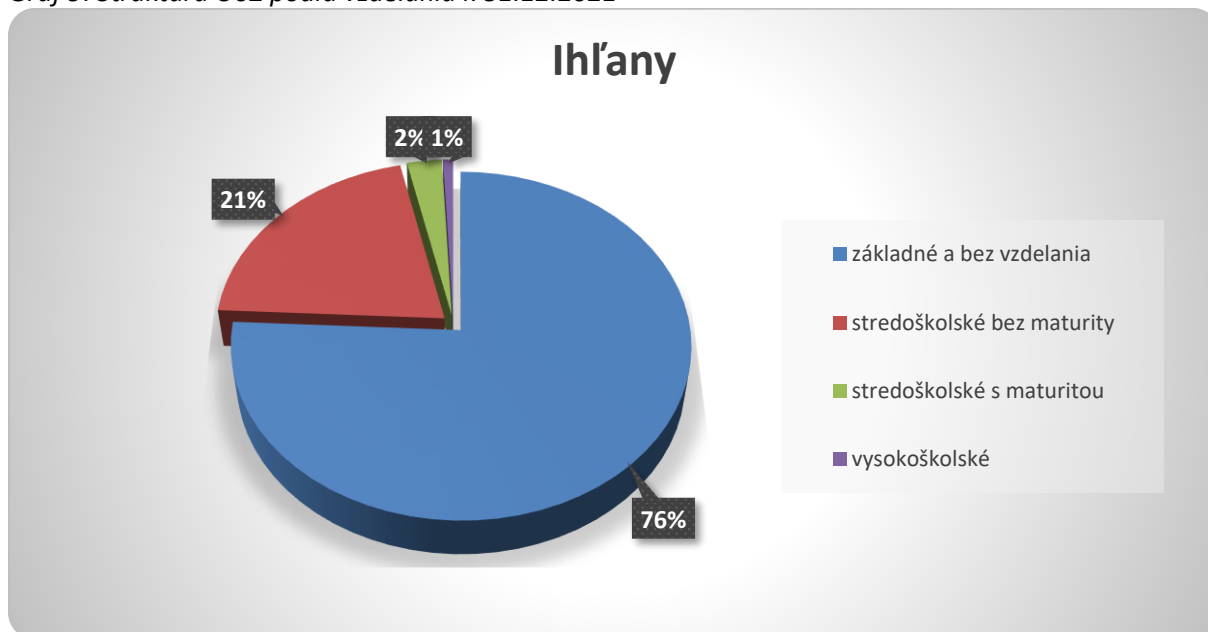
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Ihľanoch veľmi negatívnou skutočnosť, že z 260 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2021 bolo až 76 % UoZ (197 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

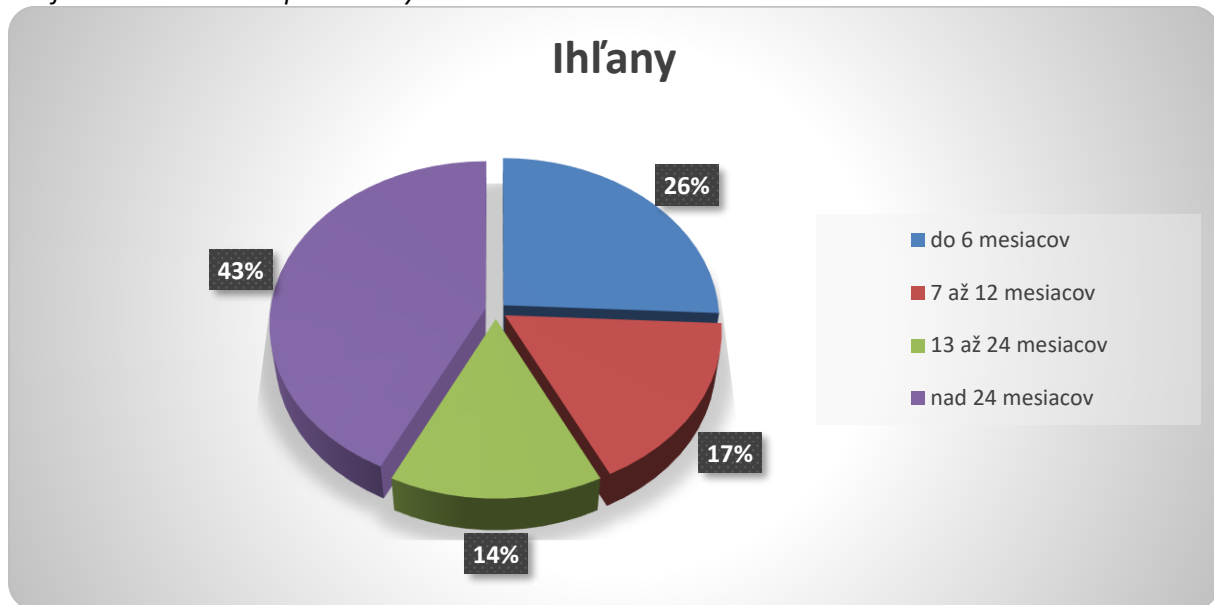
Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-

patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2021 pohyboval na úrovni cca 35 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 47 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Ihľanoch bol k 31.12.2021 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) až 57 %, pričom až 43 % (111 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnanie sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Ihľanoch pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (134 UoZ z 260; 51,5 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.). Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria operátori a montéri strojov a zariadení (62 z 260 UoZ; 23,8 %).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	2	0,8
3 - Technici a odborní pracovníci	0	0,0
4 - Administratívni pracovníci	1	0,4
5 - Pracovníci v službách a obchode	11	4,2
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	5	1,9
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	6	2,3
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	62	23,8
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	134	51,5
N/A - neurčené	39	15,0
Spolu	260	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Ihľanoch je pomerne dobrá. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 241 domov, v ktorých bolo 377 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (210 domov; 87,1 %). V obci sa nachádza aj 1 bytový dom. Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 207 domov (85,9 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemalo 17 domov (7,1 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 197 domov (81,7 %), pričom 27 domov (11,2 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 2 alebo 3 obytnými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu.

Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	210	87,1
bytový dom	13	5,4
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	7	2,9
neskolaudovaný rodinný dom	7	2,9
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	2	0,8
ostatné	2	0,8
nezistený	0	0,0
SPOLU	241	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	204	5	3	9	17	3	241
Podiel (%)	84,7	2,1	1,2	3,7	7,1	1,2	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	14	197	1	27	2	241
Podiel (%)	5,8	81,7	0,4	11,2	0,8	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	46	98	101	75	55	2	377
Podiel (%)	12,2	26,0	26,8	19,9	14,6	0,5	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	14	50	49	57	39	18	4	8	2	241
Podiel (%)	5,8	20,8	20,3	23,7	16,2	7,5	1,7	3,3	0,8	100,0

Zdroj: SODB 2021

V Ihľanoch sa nachádzajú aj obecné nájomné byty, ktoré sú prenajímané miestnym obyvateľom. Obec vlastní 10 nájomných bytov bežného štandardu (v spomínanom bytovom dome) a 20 nájomných bytov nižšieho štandardu. Všetky byty sú plne obsadené.

Problémové z hľadiska bývania sú najmä niektoré domy, ktoré sa zo stavebno-technického hľadiska nachádzajú v havarijnom stave (avšak sú obývané, a to prevažne rómskym obyvateľstvom). Z hľadiska

zlepšovania kvality bývania miestnych obyvateľov je pozitívnou skutočnosťou, že niektorí obyvatelia majú záujem riešiť svoje bývanie svojpomocnou výstavbou (aj s pomocou obce a štátu). V Ihľanoch sa takýmto spôsobom aktuálne budujú 4 nové rodinné domy.

V roku 2021 obec Ihľany schválila územný plán. Ten počíta do budúca s rozvojom bývania najmä postupným zahusťovaním existujúcej zástavby, ako aj rozširovaním niektorých lokalít na individuálnu bytovú výstavbu (najmä juhovýchodne od obce, kde by mohlo v samostatnej novej lokalite IBV vzniknúť cca 20 rodinných domov).

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Ihľany je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne.

Dopravná infraštruktúra

Ihľany ležia na ceste III. triedy č. 3099, ktorá spája obec s cestou I. triedy č. 77 (táto cesta prebieha západovýchodným smerom v dĺžke 97 km, spája Spišskú Belú cez Bardejov so Svidníkom) pri obci Holumnica. Najdôležitejším dopravným uzlom pre obec Ihľany je mesto Poprad, na území ktorého sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko a okolo ktorého tiež prechádza najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1. Linky autobusovej dopravy zabezpečujú pre obyvateľov obce spojenie s okolím. Niektoré miestne komunikácie v Ihľanoch majú bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych komunikácií je však poväčšine na dobrej úrovni. Chodníky sú v obci vybudované najmä pozdĺž cesty III. triedy. Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sú v obci vybudované najmä na miestach, kde dochádza k vyššej koncentrácii áut (napr. pri obecnej úrade, pri bytovom dome a pod.).

Najbližšia železničná trať prechádza katastrom obce Holumnica, táto spája (o. i.) Poprad so Starou Ľubovňou. Táto železničná trať však má len regionálny význam, najbližšia železnica celoštátneho a medzinárodného významu sa nachádza v Poprade. Pomerne blízko sa nachádzajú letiská medzinárodného významu. Menšie letisko sa nachádza v Poprade, odkiaľ však lieta len málo pravidelných liniek a kde sa uskutočňujú poväčšine len charterové lety. Ďalšie letisko sa nachádza v Košiciach, to ponúka širšie možnosti spojenia s Európou ako Poprad. Veľký význam má však letisko Kraków-Balice, z ktorého množstvo operujúcich leteckých spoločností zabezpečuje spojenie s väčšinou Európy.

Technická infraštruktúra

Ihľany majú kompletne vybudovanú technickú infraštruktúru. Vybudovaný je verejný vodovod, kanalizácia aj ČOV, ich vlastníkom je obec a prevádzkovateľom súkromná spoločnosť. Obec je taktiež plynofikovaná. Všetky časti obce sú plne elektrifikované a v obci taktiež funguje rozhlas aj verejné osvetlenie. V časti Stotince bolo verejné osvetlenie zrekonštruované (za LED osvetlenie), energeticky úsporné svetelné body je však potrebné zaviesť ešte na niektorých svietidlách v časti Majerka. Obecný rozhlas je kvôli jeho zastaranosti vhodné rekonštruovať. Mobilný signál rovnako ako aj internetové pripojenie sú v obci dostupné. Navyše, v 90. rokoch si obyvatelia obce poväčšine na vlastné náklady vybudovali káblovú televíziu.

Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	áno
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Ihľan musia za zdravotnou starostlivosťou dochádzať, keďže sa v obci žiadne zdravotnícke ambulancie nenachádzajú. Najbližšie ambulancie praktického lekára pre dospelých, praktického lekára pre deti a dorast a tiež lekárňu sa nachádzajú v zdravotnom stredisku v Holumnici. Gynekologická ambulancia sa nachádza v Holumnici a v Spišskej Belej. Najbližšia stomatologická ambulancia sa nachádza v Podolínci. Ostatné špecializované zdravotnícke ambulancie sa nachádzajú najbližšie v Kežmarku, Poprade a v Starej Ľubovni, kde sú lokalizované aj nemocnice. Záchranná zdravotná služba s územnou pôsobnosťou pre Ihľany sídli v Spišskej Belej. V obci Ihľany sa nachádza budova bývalého zdravotného strediska, v ktorej v minulosti sídlili ambulancie lekárov. Táto budova si však v súčasnosti vyžaduje rekonštrukciu.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Kežmarku. Jej územnou pôsobnosťou je celé územie okresu Kežmarok a obce Haligovce a Veľká Lesná z okresu Stará Ľubovňa. Najbližšia pobočka pošty sa nachádza v Holumnici. V Ihľanoch sa nachádzajú viaceré predajne potravín a zmiešaného tovaru, ako aj pohostinské zariadenia. Najbližšia pobočka banky, bankomat a čerpacia stanica sa nachádzajú v Podolínci, najbližšia pobočka zdravotnej poisťovne v Kežmarku.

Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	nie
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekárňu	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Ihľany svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **opatrovateľská služba:** sociálna služba poskytovaná obcou terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo

zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Obec Ihľany túto službu poskytuje terénnou formou, v roku 2022 ju poskytuje 3 osobám prostredníctvom 3 opatrovateľov;

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Ihľany pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **výkon osobitného príjemcu prídavku na deti, ktoré zanedbávajú povinnú školskú dochádzku:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny;
- **výkon osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi:** túto činnosť obec vykonáva v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky; v obci túto službu využíva priemerne cca 100 dlhodobo nezamestnaných osôb;
- **miestne občianske poriadkové služby (bývalé rómske občianske hliadky):** služba poskytovaná v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorej cieľom je (o. i.) zabezpečiť udržiavanie verejného poriadku a bezpečnosti v obci, podporovať komunitný rozvoj a znižovať trestnú činnosť v rámci protispoločenských konaní. Okrem hlavných cieľov sa v rámci spoločenského dialógu taktiež buduje vzťah medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce. V rámci tohto projektu získavajú v obci zamestnanie príslušníci marginalizovaných rómskych komunít;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti):** služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **terénna sociálna práca:** jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia;
- **sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela:** obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečuje rodine, maloletému dieťaťu, mladému dospelému a iným dospelým osobám ochranu a starostlivosť. V prípade umiestnenia maloletého dieťaťa do ústavnej starostlivosti spolupôsobí pri obnove rodinných pomerov za účelom návratu dieťaťa do prirodzeného rodinného prostredia a vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti. Poskytuje pomoc mladému dospelému po skončení ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania. Pomoc na úseku sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately obec poskytuje povinne za predpokladu, že takáto situácia nastane;
- **prevádzkovanie obecného sociálneho podniku:** obec Ihľany založila právnickú osobu pod názvom Obecný sociálny podnik Ihľany, s.r.o. Táto právnická osoba je v zmysle zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch registrovaným sociálnym podnikom (RSP). V tomto RSP dostávajú príležitosť na zamestnanie predovšetkým osoby znevýhodnené na trhu práce. Obecný sociálny podnik vykonáva rôzne činnosti – najmä porez dreva, služby v lesníctve, rôzne stavebné práce, služby v oblasti nakladania s komunálnymi odpadmi a iné.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Ihľany 51 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Ihľany. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2021/2022 ju navštevuje 32 detí. Popri materskej škole funguje aj školská jedáleň. Budova materskej školy je aktuálne v rekonštrukcii (nadstavba), ktorá je tesne pred dokončením. Po jej dokončení sa kapacita materskej školy zvýši na cca 60 detí.

V Ihľanoch sa nachádza aj základná škola pre 1.-4. ročník, jej zriaďovateľom je taktiež obec. Táto základná škola funguje ako samostatný právny subjekt, v šk. roku 2021/2022 ju navštevuje 114 žiakov. Žiaci 5. až 9. ročníka, plniaci si povinnú školskú dochádzku, dochádzajú najmä do ZŠ v Holumnici alebo v Toporci.

Okrem materskej školy a základnej školy pre 1.-4. ročník sa v obci nachádza aj elokované pracovisko súkromnej základnej umeleckej školy, ktorej zriaďovateľom je občianske združenie Rosnička, o.z. Žiaci z obce majú teda možnosť vzdelávania j v umeleckom smere.

V rámci stredného školstva sa priamo v obci nachádza elokované pracovisko strednej súkromnej spojenej školy Biela voda z Kežmarku. V tejto škole majú študenti možnosť vzdelávať sa v odbore krajčírka a murár. Iné stredné školy, ktoré môžu študenti z Ihľan navštevovať, sa nachádzajú najmä v Kežmarku a Starej Ľubovni.

V obci sa nachádza kultúrny dom, ktorého interiér si však už v súčasnosti vyžaduje rekonštrukciu. Kultúrno-spoločenský a športový život v obci je v porovnaní s inými obcami na priemernej úrovni. V obci sa počas roka koná viacero kultúrno-spoločenských podujatí (samozrejme, s ohľadom na aktuálne pandemické opatrenia v súvislosti s COVID-19). Ďalšie podujatia sa organizujú v rámci škôl.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov sa v obci nachádza jedno prírodné futbalové ihrisko a jedno multifunkčné ihrisko s umelou hracou plochou, ktoré bolo postavené z prostriedkov Nadácie SPP. Obe ihriská si však už v súčasnosti vyžadujú rekonštrukciu. V rámci rekonštrukcie MŠ bude v jej areáli vybudované aj detské ihrisko.

Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	nie	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	nie	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných vidieckych obciach, aj v Ihľanoch má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádzajú až tri kostoly, ktoré odrážajú pestré konfesiónálne zloženie obyvateľstva minulých storočí (dnes už výrazne prevláda rímskokatolícke vierovyznanie).

V Majerke sa nachádza jednolodový, pôvodne stredoveký rímskokatolícky kostol sv. Martina biskupa, ktorý bol v prvej polovici 19. storočia prestavaný v empírovom slohu. Rovnako v Majerke sa nachádza aj Evanjelický kostol augsburského vyznania z roku 1787², ktorý predstavuje tolerančnú barokovo-klasicistickú stavbu so sieňovým, polkruhovo zakončeným priestorom, preklenutým pruskými klenbami (Tomeček, Valek). Tento evanjelický kostol je zapísaný v zozname Národných kultúrnych pamiatok. Podobne je v zozname NKP zapísaný aj gréckokatolícky Chrám sv. Michala archanjela, ktorý sa nachádza v Stotinciach. Tento kostol predstavuje jednolodovú, pôvodne ranogotickú stavbu z poslednej tretiny 13. storočia. V obci sa nachádza ešte jedna pamiatka, zapísaná v registri NKP – je ňou pomník partizánom, nachádzajúci sa pod vrchom Ihla.

² Niektoré zdroje uvádzajú, že posvätený bol už v roku 1835 – pozri napr. Šťastný, 2014

K cirkevným pamiatkam v Ihľanoch zaraďujeme aj Kaplnku pred obcou z roku 1940, Kaplnku Panny Márie Lurdskej, Kríže z roku 1888 pri terajšej poľnej ceste do Krížovej Vsi a Kríž z roku 2003, nachádzajúci sa na vrchu Barich (Tomeček, Valek).

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Spišská Belá
Pracovisko daňového úradu	Kežmarok
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Spišská Belá
Okresný súd	Kežmarok
Okresný úrad	Kežmarok
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Spišská Belá

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce nie je zavedený žiadny monitorovací kamerový systém, ktorý by monitoroval verejné priestranstvá, príp. aj budovy v majetku obce (a im príľahlé priestory). Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné kamerový systém v obci vybudovať tak, aby boli monitorované verejné priestranstvá, verejné budovy, príp. aj potenciálne problémové úseky z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západno-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západno-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá³ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Makropolohová atraktivita obce Ihľany, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiažnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

³ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

Rovnako ako má obec z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne Spiša, aj z mezopolohového hľadiska je jej lokalizácia pomerne nevýhodná. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto málo priaznivá. Najvýraznejšími ekonomickými centrami v regióne sú mestá Poprad a Kežmarok. Najmä mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskemu priemyslu, no jeho vzdialenosť od obce je cca 40 km (cca 50 minút jazdy autom). Viacero výrobných podnikov a rôznych služieb sa nachádza aj v Kežmarku. Ihľany síce ležia relatívne blízko cesty I. triedy č 77, teda blízko jednej z hlavných komunikačných trás, avšak táto cesta je značne preťažená a najmä v úseku od Spišskej Belej smerom do Kežmarku a Popradu je premávka veľmi prehustená (a pomalá).

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Ihľany má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti (najmä Spišská Belá a Podolíne; vzdialenejšie sú už Kežmarok, Poprad alebo Stará Ľubovňa), ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Poľnohospodárstvo, lesné a pozemkové hospodárstvo, priemysel

Poľnohospodárska výroba v obci prešla počas posledných desaťročí (a najmä počas obdobia transformácie v 90. rokoch 20. storočia) obrovským útlmom. Na tento útlm malo vplyv viacerých faktorov (napr. z hľadiska rastlinnej výroby - krajina s krátkym vegetačným obdobím, mierne teplým letom a s dlhou a studenou zimou; pôdne pomery; slabšia úrodnosť, vysoké náklady v porovnaní s výnosmi; zmena spoločenských preferencií obyvateľstva – uvoľnenie predchádzajúceho silného puta obyvateľov k pôde; ľahká a cenovo výhodná dostupnosť poľnohospodárskych komodít v obchodoch a pod.).

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce výrazne dominujú trvalé trávne porasty (631,5 ha). Malú časť poľnohospodárskeho pôdneho fondu zaberá aj orná pôda (99,4 ha). V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlym plochám TTP priaznivejšie podmienky predovšetkým živočíšna výroba. Malá časť obyvateľstva hospodári na súkromných poliach, na ktorých v rámci samozásobovania pestuje najmä zemiaky, pšenicu a krmoviny. Na svojich hospodárskych dvoroch sa niektorí obyvatelia venujú chovu domácich zvierat.

Poľnohospodárskej veľkovýrobe sa v katastri obce Ihľany venujú dve spoločnosti: Poľnospol plus Ihľany, s.r.o., ktorá vznikla v roku 2005 a Satpol, s.r.o, založená v roku 2006. Obe spoločnosti sídlia v areáli bývalého poľnohospodárskeho družstva a zamestnávajú približne po 10 zamestnancov. Ich hlavným predmetom činnosti je chov oviec na rozsiahlych trvalých trávnych porastoch katastra. Okrem týchto dvoch spoločností hospodári v obci aj jeden samostatne hospodáriaci roľník, ktorý túto činnosť vykonáva ako hlavný zdroj obživy.

Obrovskú časť rozlohy katastrálneho územia obce (cca dve tretiny – 1904,9 ha) zaberajú lesné pozemky, takže tu existujú vhodné podmienky pre výkon poľovníctva. Paradoxne, napriek rozsiahlym lesným pozemkom nebol v katastri Ihľan vytvorený vlastný poľovný revír. Až v roku 2008 došlo k podpisu zmluvy medzi Spoločnosťou lesomajiteľov, p. s. Ihľany, Združením bývalých urbarialistov Vyšné Ružbachy a Vojenskými lesmi a majetkami SR, š. p. o. z. Kežmarok. Táto zmluva zabezpečila členom Spoločnosti lesomajiteľov, p. s. Ihľany výkon poľovného práva v poľovnom revíri vojenských lesov Javorina (www.lesomajiteliaihlany.sk).

Lesné a pozemkové hospodárstvo v katastri obce Ihľany realizuje spomínaná Spoločnosť lesomajiteľov, pozemkové spoločenstvo Ihľany. Táto spoločnosť vznikla už v roku 1992, na spoločnosť s právnou subjektivitou sa pretransformovala v roku 2013. Transformáciou na spoločnosť s právnou subjektivitou bolo tomuto pozemkovému spoločenstvu umožnené uchádzať sa o projekty z eurofondov. V ostatných rokoch tak Spoločnosť lesomajiteľov, p.s. realizovala vo svojich lesoch viaceré projekty zamerané na obnovu ich produkčného potenciálu a zlepšenie trvalo udržateľného hospodárenia. Pozitívnu

skutočnosťou bolo aj zamestnávanie dlhodobo nezamestnaných osôb v lesoch, ktoré bolo uskutočňované cez projekt na podporu zamestnanosti v spoluprácu s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Kežmarku (www.lesomajiteliaihlany.sk). Významným vlastníkom lesov v katastri obce je aj samotná obec Ihľany, ktorá si tieto obecné lesy spravuje vo vlastnej réžii.

Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
99,4	0,0	0,0	2,8	0,0	631,5	744,5
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvoria	ostatné plochy		Spolu	
1 904,9	6,0	42,3	147,9		2 101,1	
Celková výmera územia						2 845,6

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Priemyselná výroba väčšieho rozsahu sa v obci nenachádza, tá sa lokalizuje skôr do sídiel s vyšším počtom obyvateľov. Obyvatelia obce pracujúci v priemysle dochádzajú do práce najčastejšie do priemyselných podnikov v Spišskej Belej, Kežmarku, Poprade a Podolínci. V obci sa však nachádzajú 2 menšie prevádzky kovovýroby, jedna stolárska dielňa a kamenárstvo. Navyše, obecný sociálny podnik tu prevádzkuje pílu (porez dreva).

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Delíme ich na prírodné a umelo vytvorené (kultúrno-správne).

Ihľany majú z hľadiska pritiažnutia turistov pomerne dobrú polohu v doline Holumnického potoka na severnom úpätí Levočských vrchov a ležia tiež neďaleko najvýznamnejšej oblasti cestovného ruchu na Slovensku – Tatranského národného parku. Okrem tohto národného parku sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé ďalšie prírodné (napr. travertínové jazero vo Vyšných Ružbachoch, NPR Belianske lúky, v Zamagurí Pieninský národný park...) a kultúrnohistorické pamiatky (napr. kaštieľ Strážky, kostoly, hrad a unikátne námestie v Kežmarku, námestie v Levoči, Spišský hrad, Spišská Sobota, Ľubovniansky hrad, skanzen pod Ľubovnianskym hradom a ďalšie). Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná obrovské množstvo. Medzi najvýznamnejšie možno zaradiť medzinárodný festival remesiel a ľudovej kultúry ELRO v Kežmarku, Mariánsku púť v Levoči, hradné dni na hrade Ľubovňa, Zamagurské folklórne slávnosti, Nestville Open Day v Hniezdom, Hradobranie na Spišskom hrade, ale aj univerzálnu noc múzeí a galérií. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na výbornej úrovni.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). Dopravná infraštruktúra je v regióne na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, mostov a chodníkov, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené autobusovou a železničnou dopravou. Zo športovo-technických zariadení sa v regióne nachádza množstvo

zjazdoviek, lanoviek a vlekov. Ubytovacie kapacity sú v regióne reprezentované hotelmi (najmä v Tatrách), miestnymi penziónmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí, ktoré sa nachádzajú takmer v každej obci. Najviac stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa nachádza v centrách cestovného ruchu – v Tatrách a v mestách (v ktorých je, prirodzene, vyššia koncentrácia obyvateľstva). Poloha Ihľan je teda pomerne dobrá, ich slabou stránkou sú však lokalizačné a realizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu priamo v obci, teda také, ktoré by dokázali pritiahnúť turistov.

V obci sa nenachádzajú žiadne komerčné ubytovacie a stravovacie zariadenia (stravovacie zariadenia sú zriadené len pri MŠ a pri obecnom úrade, tieto však nemajú komerčný charakter). Na druhej strane, v Ihľanoch sa nachádzajú tri objekty, zapísané v registri národných kultúrnych pamiatok (Evanjelický kostol v Majerke, gréckokatolícky Chrám sv. Michala archanjela v Stotinciach a Pomník partizánom pod vrchom Ihla). Avšak len prostredníctvom týchto NKP je (bohužiaľ) veľmi ťažké zabezpečiť masívnejší rozvoj cestovného ruchu v obci tak, aby z neho mohli profitovať miestne subjekty. Aby dokázala obec vo väčšej miere pritiahnúť turistov, musela by vybudovať takú atrakciu cestovného ruchu, ktorá je v širokom okolí jedinečná (príp. nemusela by byť jedinečná atrakcia, muselo by sa však vybudovať viacero vzájomne prepojených zariadení, kvôli ktorým by sa turistovi oplátilo zastaviť a ostať). Vtedy by tieto tri NKP mohli pôsobiť ako doplnkový faktor v rámci ponuky poznávacieho cestovného ruchu. Priaznivým momentom je aj vybudované multifunkčné ihrisko, ktoré by slúžilo ako doplnková služba na realizáciu športových aktivít pre potenciálnych turistov. Rovnako je pozitívnou skutočnosť, že obec pod hrebeňom vrchu Ihla (miestny názov „na Václaváku“) vybuďovala na značenej lesnej cyklistickej trase nový altánok s príslušným vybavením.

S ohľadom na vyššie uvedené možno teda konštatovať, že rozvoj cestovného ruchu v obci Ihľany je v súčasnosti na nízkej úrovni, avšak s pomerne priaznivými vyhlídkami do budúcnosti (aj v nadväznosti na rozsiahle plochy lesov a zachované prírodné prostredie) v prípade budovania rôznych atraktivít cestovného ruchu.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Prehľad majetku a zdrojov

Ihľany sú bohatá obec. Hodnota dlhodobého majetku obce Ihľany k 31.12.2021 bola 5 512 348,61 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných 86 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (5 293 537,88 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe stavieb a najmä pozemkov, pomerne významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (183 130,73 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2021 predstavoval 896 903,79 €.

Na konci roku 2021 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 90 101,23 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 370 965,82 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovníam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2021 vo výške 108 344,09 €, dlhodobé záväzky vo výške 214 886,50 € (spolu 323 230,59 €).

Tabuľka 21: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto)

AKTÍVA	6 413 113,40	PASÍVA	6 413 113,40
Neobežný majetok spolu	5 512 348,61	Vlastné imanie	4 652 622,21
Dlhodobý nehmot. majetok	35 680,00	Výsledok hospodárenia	4 652 622,21
Dlhodobý hmotný majetok	5 293 537,88	-minulé roky	4 590 061,66
Dlhodobý finančný majetok	183 130,73	-účtovné obdobie	62 560,55
Obežný majetok spolu	896 903,79	Záväzky súčet	370 965,82
Zásoby	12 467,79	Rezervy	4 900,17
Zúčtovanie medzi subj. VS	429 553,71	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	15 108,06
Pohľadávky	90 101,23	Záväzky	323 230,59
Finančné účty	364 7814,06	Bankové úvery a ostatné	27 727,00
Časové rozlíšenie	3 861,00	Časové rozlíšenie	1 389 525,37

Zdroj: Súvaha k 31.12.2021

Príjmy a výdavky obce

Obec Ihľany vykonáva aj podnikateľskú činnosť. Celkové príjmy obce v roku 2021 boli vo výške 1 086 147,29 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 523 931,79 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2021 vo výške 11 802,96 € (spolu 535 734,75 €). Významným zdrojom boli aj tržby za vlastné výkony a tovar (najmä z podnikateľskej činnosti – 79 983,09 €). Nemalé zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (27 495,60 €). Celkové výdavky obce v roku 2021 boli vo výške 1 022 727,78 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 569 876,65 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 242 279,01 € (nákupy 136 658,29 €, služby 105 620,72 €). V roku 2021 dosiahla obec Ihľany kladný hospodársky výsledok vo výške 62 560,55 € po zdanení (v tom podnikateľská činnosť 4 720,60 €).

Tabuľka 22: Náklady a výnosy v roku 2021

Náklady	€		
	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU
Spotrebované nákupy	87 405,71	49 252,58	136 658,29
Služby	83 707,18	21 913,54	105 620,72
Osobné náklady	529 273,09	40 603,56	569 876,65
Dane a poplatky	571,36	388,71	960,07
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	39 072,31	97,61	39 169,92
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	129 901,60	8 453,46	138 355,06
Finančné náklady	7 886,86	1 118,05	9 004,91
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	23 082,16	0,00	23 082,16
Spolu	900 900,27	121 827,51	1 022 727,78
Výnosy			
Tržby za vlastné výkony a tovar	16 696,57	79 983,09	96 679,66
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	0,00	1 549,54	1 549,54
Aktivácia	0,00	41 113,33	41 113,33
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	535 734,75	0,00	535 734,75
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	27 299,72	195,88	27 495,60
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	7 195,37	4 565,23	11 760,60
Finančné výnosy	161,01	0,00	161,01
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	371 652,80	0,00	371 652,80
Spolu	958 740,22	127 407,07	1 086 147,29
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	57 839,95	4 720,60	62 560,55

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Ihľany k 31.12.2021

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mala obec Ihľany spracovaný na roky 2016-2022. V ňom mala zadefinované 3 priority a v rámci nich viacero opatrení, obsahujúcich projekty a aktivity rôzneho charakteru.

Celkovo bolo zadefinovaných 28 projektov / aktivít, z toho 8 v hospodárskej oblasti, 14 v sociálnej a 6 v environmentálnej oblasti. Z 28 projektov / aktivít sa podarilo úplne zrealizovať 6, čiastočne sa zrealizovalo 7 a vôbec sa nezrealizovalo 12 projektov / aktivít. Ďalšie 3 projekty / aktivity sa realizujú priebežne. Možno teda konštatovať, že plnenie predchádzajúceho PHSR bolo pomerne úspešné.

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (jar/leto 2022) už spracovanú príslušnú dokumentáciu (resp. už má podanú žiadosť o NFP a čaká na vyhodnotenie). Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2 a F2).

Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																				
v tis. EUR																				
por. č.	Politika – oblasť*	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov									
				Rok dokončenia-plán		ÚR:	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosp rávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje	Iné zdroje
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	H	Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov	2112 - Miestne komunikácie	2022-2023	-	230,0	230,0	2022 - 2023	230,0	230,0										
2	H	Rozšírenie kapacity a doplnenie technológie ČOV	2223 – Miestne kanalizácie	2022-2023	-	300,0	N/A	2022 - 2023	300,0	300,0										

3	S	Výstavba kamerového systému	-	2023	-	45,0	0,0	2023	45,0	45,0									
7	E	Výstavba zberného dvora	2420 – Ostatné inžinierske stavby, i.n.	2025-2026	-	350,0	N/A	2025 - 2026	350,0	350,0									
8	E	Vybudovanie malej kompostárne	2420 – Ostatné inžinierske stavby, i.n.	2024-2025	-	140,0	N/A	2024 - 2025	140,0	140,0									

* H – Hospodárska, S – Sociálna, E – Environmentálna politika

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, avšak len jeho juhozápadnou časťou. Ihľany sú teda od tohto ramena značne vzdialené.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Ihľany predstavujú mestá Spišská Belá (4. skupina), Kežmarok (2b. skupina), Poprad (1b. skupina), Podolínec (5. skupina), Stará Ľubovňa (3a. skupina), Levoča (3a. skupina) a Spišská Nová Ves (2a. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom, čiže najbližšie k Ihľanom sa táto os nachádza v oblasti Popradu a Levoče. Z Popradu do Spišskej Belej smeruje rozvojová os II. stupňa, zo Spišskej Belej do Starej Ľubovne je vedená os III. stupňa. Ihľany teda neležia ani na tejto rozvojovej osi III. stupňa.

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007 - 2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením

sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Konceptie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Kežmarok by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti podtatranského regiónu a do Kežmarku (okresu patriaceho z hľadiska výšky miery nezamestnanosti medzi najproblémovejšie okresy Slovenska) smerovala len malá časť investičnej pomoci vlády (v porovnaní s okresmi, kam išla najväčšia pomoc). Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Kežmarok. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Ihľany).

Spomínaná politika územnej podpory v rôznej forme (napr. investičná pomoc a pod.) a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolitologickej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Ihľany.

Členstvo obce v organizáciách

Obec Ihľany je členom 5 združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať svoje záujmy:

- „*Občianske združenie pre rozvoj regiónu Spiš*“ (MAS Spiš) – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, miest, priemyselných aj poľnohospodárskych podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „*Združenie miest a obcí Slovenska*“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy samospráv na celoslovenskej úrovni;
- „*Regionálne združenie tatranských a podtatranských obcí*“ („RZTPO) – združenie obcí tatranského a podtatranského regiónu, presadzujúce záujmy členských obcí.
- „*Regionálne vzdelávacie centrum Štrba*“ (RVC Štrba) – združenie obcí so sídlom v Štrbe. Ide o záujmové združenie obcí so zameraním na vzdelávanie miestnej samosprávy;
- „*Slovenská asociácia pre káblové telekomunikácie*“ (SAKT) – občianske združenie prevádzkovateľov káblových sietí, dodávateľov zariadení, výskumných inštitúcií a obcí s vlastnými káblovými rozvodmi.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpá Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP VaI),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

Obec Ihľany ešte stále môže v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti čerpať z EŠIF financie prostredníctvom základných operačných programov – Integrovaný regionálny operačný program OP IROP (ktorého realizátorom na území Prešovského samosprávneho kraja je PSK prostredníctvom Regionálnej územnej stratégie PSK), OP Ľudské zdroje, OP Kvalita životného prostredia a OP Efektívna verejná správa. V rámci Cieľa Európska územná spolupráca sa obec môže uchádzať o financie na realizáciu rozvojových aktivít cez Program cezhraničnej spolupráce PL – SK 2014 – 2020.

V čase vzniku tohto PHSR (jar 2022) ešte nie je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 -2027, a teda ani Operačný program Slovensko. Nie je ešte definitívne známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované (tieto skutočnosti sú aktuálne predmetom negociácií medzi SR a EÚ). Z tohto dôvodu nie je možné analyzovať možné zdroje podpory v rámci EŠIF v budúcom programovom období, ktoré by obec Ihľany mohla využiť.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva , emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postoju k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 6 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vybudovaná protipovodňová ochrana obce (poldre) • vysoký rast počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • priaznivá veková štruktúra obyvateľstva • aktivita samosprávy pri príprave lokalít na IBV • aktivita samosprávy z hľadiska zvyšovania dostupnosti nájomného bývania priamo v obci • záujem miestnych príslušníkov rómskej komunity vlastnými silami riešiť otázku svojho bývania (napr. svojpomocnou výstavbou) • pomerne dobrá kvalita miestnych komunikácií • kompletne vybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV, plyn) • aktívna participácia samosprávy obce (finančná) na poskytovaní opatrovateľskej služby • školy a školské zariadenia pre predprimárne a nižšie primárne vzdelávanie dostupné v obci • prítomnosť elokovaného pracoviska strednej školy priamo v obci • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • vykonávanie podnikateľskej činnosti obce, existencia obecného registrovaného sociálneho podniku • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • dobré finančné hospodárenie obce • aktivita a výborná pripravenosť obce na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (množstvo pripravených projektových dokumentácií) 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • negatívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • vysoká miera nezamestnanosti • veľmi nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabšia dostupnosť služieb priamo v obci • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolohová atraktivita územia • nevýhodná poloha obce pomerne ďaleko od centier zamestnanosti (urbánnych centier) • slabé predpoklady rozvoja cestovného ruchu • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • príprava lokalít pre rozvoj IBV • výstavba bytového domu • podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora rozvoja individuálnej a hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- efektívne a racionálne hospodárenie v obecných lesoch
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- skvalitňovanie realizačných predpokladov cestovného ruchu v zachovanom prírodnom prostredí
- pripravenosť samosprávy na realizáciu investičných rozvojových akcií
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu absencie ponuky pracovných miest a slabšej ponuky trávenia voľného času
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Ihľany:

Obec Ihľany je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:**

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny (v čase spracovania tohto PHSR však ešte žiadne definitívne rozhodnutia prijaté neboli, všetky plánované zmeny boli ešte len v štádiu rokovaní). Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

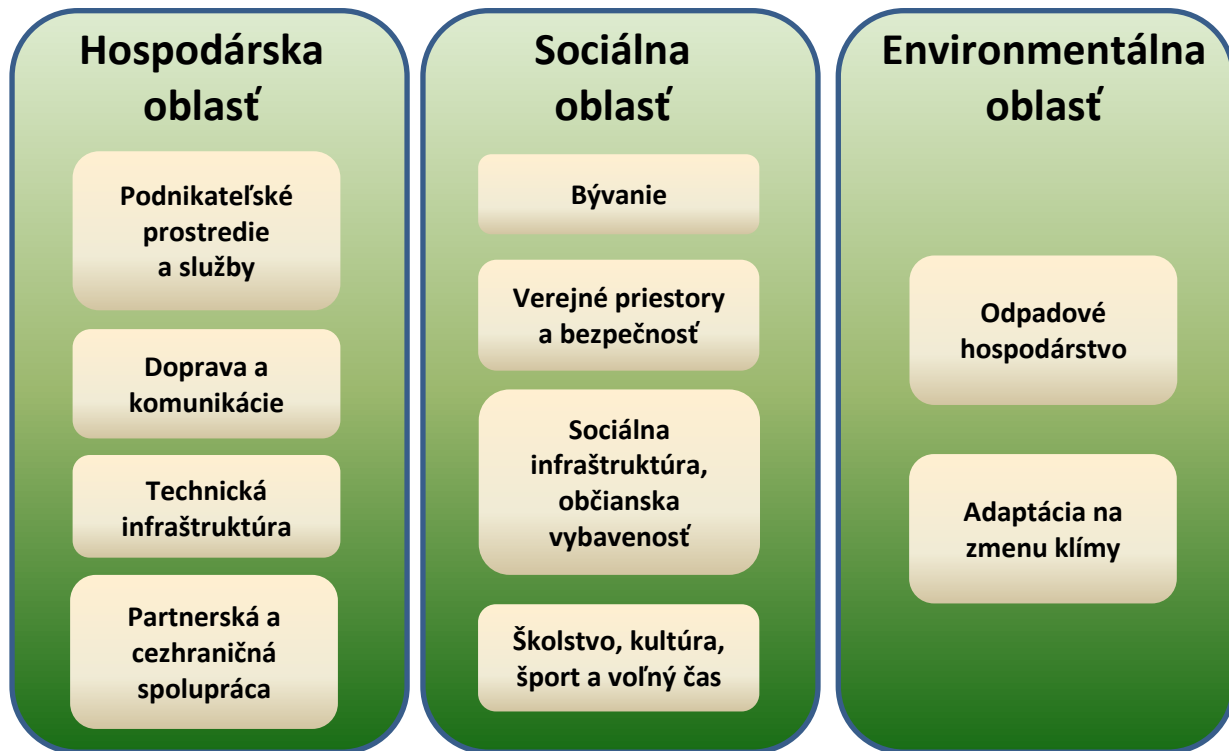
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Ihľany** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHRSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). V čase spracovania tohto PHSR (jar/leto 2022) zatiaľ situácia ohľadom nastavovania implementácie EŠIF v SR celkom vyjasnená nie je (verejnosti boli predstavené len úvodné návrhy). Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Ihľany stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), doprava a komunikácie (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov), technická infraštruktúra (rozšírenie kapacity ČOV, vodovodu, rekonštrukcia osvetlenia a rozhlasu) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV, výstavba nájomných bytov), verejné priestory a bezpečnosť (prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školstvo, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy (realizácia protipovodňových opatrení, zelených a modrých investícií).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Ihľany je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • Podnikateľské prostredie a služby • Doprava a komunikácie • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • Bývanie • Verejné priestory a bezpečnosť • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Školstvo, kultúra, šport a voľný čas 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektov/aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektov/aktivít na území obce – pričom tieto projekty/aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (resp. nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	<p>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov <p>Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód

<p>1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb</p>	<p>Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) <p>Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
<p>1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry</p>	<p>Aktivita: 1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova poškodeného povrchu miestnych komunikácií <p>Projekt: 1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov</p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova poškodeného povrchu existujúcich chodníkov - výstavba nových chodníkov
<p>1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce</p>	<p>Aktivita: 1.4.1 Rozšírenie kapacity a doplnenie technológie ČOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - doplnenie technologického vybavenia ČOV tak, aby bola zabezpečená dostatočná kapacity pre všetkých obyvateľov obce <p>Projekt: 1.4.2 Rozšírenie prívodného radu vodovodu</p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie vodovodného potrubia <p>Aktivita: 1.4.3 Rekonštrukcia verejného osvetlenia v Majerke</p> <ul style="list-style-type: none"> - postupná výmena všetkých bodov verejného osvetlenia za energeticky úspornejšie LED osvetlenie <p>Aktivita: 1.4.4 Rekonštrukcia obecného rozhlasu</p> <ul style="list-style-type: none"> - výmena koncových bodov rozhlasu, vrátane rekonštrukcie elektrických rozvodov - eventuálne komplexná zmena technológie rozhlasu
<p>1.5 Spolupráca s partnerskými obcami</p>	<p>Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami

Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	<p>Projekt: 2.1.1 Komplexná príprava infraštruktúry v novej lokalite IBV</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysporiadanie vlastníckych práv v predmet lokalite IBV - výstavba vodovodu, kanalizácie, verejného osvetlenia rozhlasu, ciest, chodníkov a pod. <p>Projekt: 2.1.2 Výstavba bytového domu s nájomnými bytmi (10 b.j.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba nového bytového domu s 10 nájomnými bytmi pre obyvateľov obce
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality	<p>Aktivita: 2.2.1 <i>Výstavba kamerového systému</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - osadenie bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	<p>Projekt: 2.3.1 Komplexná rekonštrukcia pôvodnej budovy obecného úradu a požiarnej zbrojnice</p> <ul style="list-style-type: none"> - zateplenie budovy, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - úprava a vymaľovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav - rekonštrukcia interiéru <p>Aktivita: 2.3.2 <i>Rozšírenie cintorína v Stotinciach</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vysporiadanie vlastníckych vzťahov (odkúpenie pozemkov), priestorové rozšírenie cintorína <p>Aktivita: 2.3.3 <i>Rekonštrukcia oplotenia na cintoríne v Majerke</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oprava poškodeného oplotenia <p>Aktivita: 2.3.4 <i>Rekonštrukcia strechy a kúrenia v kultúrnom dome</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - obnova poškodenej strešnej krytiny na budove - rekonštrukcia kúrenia <p>Aktivita: 2.3.5 <i>Rekonštrukcia budovy obecného úradu - interiér</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - úprava vnútorných priestorov obecného úradu <p>Aktivita: 2.3.6 <i>Oprava oplotenia okolo obecného úradu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - oprava poškodeného oplotenia <p>Aktivita: 2.3.7 <i>Zateplenie budovy zdravotného strediska</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zateplenie budovy, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - úprava a vymaľovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav

	<p>Aktivita: 2.3.8 Výstavba amfiteátra v centre Majerky - vybudovanie zastrešených exteriérových priestorov na konanie kultúrno-spoločenských podujatí</p> <p>Aktivita: 2.3.9 Využívanie biomasy na vykurovanie verejných budov (OcÚ, zdravotné stredisko, škola, stará budova OcÚ a pod.) - výmena (resp. oprava) kotlov vo verejných budovách - využívanie obnoviteľných zdrojov energie na vykurovanie</p> <p>Projekt: 2.3.10 Výstavba domu smútku - vybudovanie novej budovy domu smútku</p>
<p>2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít</p>	<p>Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce</p> <p>Projekt: 2.4.2 Výstavba komunitného centra a poskytovanie služieb v ňom - prevádzkovanie komunitného centra, vrátane financovania personálnych kapacít a priestorov</p> <p>Aktivita: 2.4.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti - zamestnávanie opatrovateľov a poskytovanie finančnej podpory na opatrovateľskú službu</p> <p>Aktivita: 2.4.4 Prevádzkovanie obecného sociálneho podniku - zamestnanie miestnych uchádzačov o zamestnanie, znevýhodnených na trhu práce - výkon podnikateľskej činnosti, rôznych služieb a pod. (napr. porez dreva, nakladanie s odpadmi, stavebné práce a pod.)</p> <p>Aktivita: 2.4.5 Prestrešenie píly pri sociálnom podniku - výstavba prestrešenia nad objektom a manipulačným priestorom píly</p> <p>Projekt: 2.4.6 Výstavba skladov a garáží pre sociálny podnik - vybudovanie chýbajúcich skladových a garážových priestorov v záujme kvalitnejšieho výkonu podnikateľskej činnosti v obecnom sociálnom podniku</p>

<p>2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času</p>	<p>Aktivita: 2.5.1 Rekonštrukcia futbalového ihriska</p> <ul style="list-style-type: none"> - oprava poškodeného zábradlia a oplotení - rekonštrukcia sociálnych zariadení <p>Aktivita: 2.5.2 Výstavba detského ihriska</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí <p>Aktivita: 2.5.1 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska</p> <ul style="list-style-type: none"> - oprava exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít <p>Aktivita: 2.5.1 Budovanie drobnej turistickej infraštruktúry v katastri obce</p> <ul style="list-style-type: none"> - postupná výstavba rôznych turistických prvkov v katastri obce (napr. altánky, koše, lavičky, informačné tabule, nabíjacie stanice a pod.)
<p>2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry</p>	<p>Aktivita: 2.6.1 Zateplenie pôvodnej budovy základnej školy</p> <ul style="list-style-type: none"> - zateplenie budovy, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - úprava a vymalovanie fasády, vykonanie ďalších potrebných úprav <p>Projekt: 2.6.2 Výstavba telocvične pri ZŠ</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba samostatnej budovy telocvične pre potreby vyučovania žiakov
<p>2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života</p>	<p>Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
<p>3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov</p>	<p>Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov <p>Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie potrebnej komunálnej techniky

	<p>Projekt: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu pochádzajúceho z Ihľan - zakúpenie potrebných zariadení na prevádzkovanie kompostárne (traktor, kontajnery, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO) <p>Aktivita: 3.1.4 <i>Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zakúpenie kompostovacích zásobníkov do každej domácnosti za účelom zhodnocovania BRKO
<p>3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície</p>	<p>Projekt: 3.2.1 Výstavba prahov na Holumnickom potoku</p> <ul style="list-style-type: none"> - vykonanie potrebných protipovodňových a stabilizačných úprav na miestnom toku <p>Aktivita: 3.2.2 <i>Pestovná činnosť v lesoch obce</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vykonávanie pestovnej činnosti - skvalitňovanie lesného porastu

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2022, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 9 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2022	2024	2027	
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov							
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3	
Dopad	Vyššia pridaná hodnota	ŠÚSR	%	0	3	6	
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb							
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	10	20	
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6	
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry							
Výstup	Zrekonštruované miestne komunikácie	OcÚ	súbor	0	1	1	
Výstup	Zrekonštruované chodníky	OcÚ	súbor	0	1	1	
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce							
Výstup	Doplnená technológia ČOV	OcÚ	súbor	0	1	1	
Výstup	Rozšírený prívodný rad vodovodu	OcÚ	objekt	0	0	1	

Výstup	Vymenené svetelné body verejného osvetlenia za LED	OcÚ	počet	0	50	90
Výstup	Zrekonštr. rozhlas	OcÚ	súbor	0	1	1
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Vytvorené nové parcely pre výstavbu RD s pripravenou infraštruktúrou	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výstup	Novo vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	0	10
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	15	15
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	20	40
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výstup	Zrekonštr. pôvodná budova OcÚ	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Rozšírený cintorín v Stotinciach	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Opravené oplotenie cintorína v Majerke	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštr. strecha budovy kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštr. kúrenie v KD	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštr. interiér budovy OcÚ	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zateplená budova zdravotného strediska	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Znížená spotreba energie na prevádzku zdravotného strediska	OcÚ	%	0	0	30
Výstup	Vybudovaný amfiteáter v Majerke	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Využívaná technológia vykurovania na biomasu v obecných budovách	OcÚ	počet objektov	0	0	4
Výstup	Vybudovaný dom smútku	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	5	5
Výstup	Postavená budova komunitného centra	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Osoby využívajúce služby kom. centra	OcÚ	počet/deň	0	40	40
Výstup	Prijímatelia, ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	OcÚ	počet	0	3	4

Výstup	Osoby zamestnané v soc. podniku	OcÚ	počet	0	10	10
Výstup	Vybudované prestrešenie píly	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Vybudované sklady a garáže	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Zrekonštr. futbalové ihrisko	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudované detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštr. multifunkčné ihrisko	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaná drobná doplnková turistická infraštruktúra	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výstup	Zateplená pôvodná budova ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Výsledok	Znížená spotreba energie na prevádzku	OcÚ, škola	%	0	0	30
Výstup	Vybudovaný objekt telocvične pri ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Výsledok	Deti absolvujúce telesnú výchovu v priestoroch telocvične	OcÚ, škola	počet	0	0	150
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	5	8
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Obstarané kompostovacie zásobníky	OcÚ	počet	0	200	200
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	pod 20	40	60
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície						
Výstup	Vybudované prahy na Holumnickom potoku	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Výstup	Realizovaná pestovná činnosť	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 10 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2022 priebežne	obec	2,70
Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2022 priebežne	obec, firmy	1,80
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2022 priebežne	obec, firmy	3,60
Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2022 priebežne	obec	1,80
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Aktivita: 1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2023	obec	60,00
Projekt: 1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov	2022-2023	obec	230,00
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Aktivita: 1.4.1 Rozšírenie kapacity a doplnenie technológie ČOV	2022-2023	obec, súkr. subjekt	300,00
Projekt: 1.4.2 Rozšírenie prírodného radu vodovodu	2025	obec, súkr. subjekt	150,00
Aktivita: 1.4.3 Rekonštrukcia verejného osvetlenia v Majerke	2023-2025	obec	10,00

Aktivita: 1.4.4 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2024	obec	50,00
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2022 priebežne	obec	4,50
SOCIÁLNA OBLASŤ			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Projekt: 2.1.1 Komplexná príprava infraštruktúry v novej lokalite IBV	2023-2025	obec, súkr. subjekt	900,00
Projekt: 2.1.2 Výstavba bytového domu s nájomnými bytmi (10 b.j.)	2025	obec	1 000,00
Opatrenie 2.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality			
Aktivita: 2.2.1 Výstavba kamerového systému	2023	obec	45,00
Opatrenie 2.3: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Projekt: 2.3.1 Komplexná rekonštrukcia pôvodnej budovy obecného úradu a požiarnej zbrojnice	2026	obec	350,00
Aktivita: 2.3.2 Rozšírenie cintorína v Stotinciach	2024-2025	obec	30,00
Aktivita: 2.3.3 Rekonštrukcia oplotenia na cintoríne v Majerke	2023	obec	10,00
Aktivita: 2.3.4 Rekonštrukcia strechy a kúrenia v kultúrnom dome	2024	obec	90,00
Aktivita: 2.3.5 Rekonštrukcia budovy obecného úradu - interiér	2024-2025	obec	40,00
Aktivita: 2.3.6 Oprava oplotenia okolo obecného úradu	2023	obec	10,00
Aktivita: 2.3.7 Zateplenie budovy zdravotného strediska	2027	obec	60,00
Aktivita: 2.3.8 Výstavba amfiteátra v centre Majerky	2026	obec	60,00
Aktivita: 2.3.9 Využívanie biomasy na vykurovanie verejných budov (OcÚ, zdravotné stredisko, škola, stará budova OcÚ a pod.)	2025	obec	150,00
Projekt: 2.3.10 Výstavba domu smútku	2025	obec	250,00
Opatrenie 2.4: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2022 priebežne	obec, UPSVaR	18,00
Projekt: 2.4.2 Výstavba komunitného centra a poskytovanie služieb v ňom	2024	obec	300,00
Aktivita: 2.4.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti	od 2022 priebežne	obec	400,00
Aktivita: 2.4.4 Prevádzkovanie obecného sociálneho podniku	od 2022 priebežne	obec	30,00
Aktivita: 2.4.5 Prestrešenie pily pri sociálnom podniku	2024	obec	45,00
Projekt: 2.4.6 Výstavba skladov a garáží pre sociálny podnik	2024	obec	120,00
Opatrenie 2.5: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Aktivita: 2.5.1 Rekonštrukcia futbalového ihriska	2026	obec	70,00

Aktivita: 2.5.2 Výstavba detského ihriska	2024	obec	25,00
Aktivita: 2.5.3 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska	2025	obec	20,00
Aktivita: 2.5.4 Budovanie drobnej turistickej infraštruktúry v katastri obce	2023-2026	obec	80,00
Opatrenie 2.6: Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Aktivita: 2.6.1 Zateplenie pôvodnej budovy základnej školy	2027	obec, škola	70,00
Projekt: 2.6.2 Výstavba telocvične pri ZŠ	2025	obec, škola	450,00
Opatrenie 2.7: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2022 priebežne	obec	80,00
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	2023	obec	3,00
Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora	2025-2026	obec	350,00
Projekt: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2024-2025	obec	140,00
Aktivita: 3.1.4 Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov	2024	obec	20,00
Opatrenie 3.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície			
Projekt: 3.2.1 Výstavba prahov na Holumnickom potoku	2026	obec	150,00
Aktivita: 3.2.2 Pestovná činnosť v lesoch obce	od 2022 priebežne	obec	400,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2022-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2024	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2025	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2022-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok									Spolu (tis. €)
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	181,60	414,60	54,60	155,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	814,40
Sociálna	54,00	429,00	1 004,00	2 268,00	560,00	184,00	54,00	76,00	74,00	4 703,00
Environmentálna	40,00	43,00	170,00	170,00	440,00	40,00	80,00	40,00	40,00	1 063,00
SPOLU (tis. €)	275,60	886,60	1 228,60	2 593,60	1 001,60	225,60	135,60	117,60	115,60	6 580,40

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámernov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	4,50				4,50	4,50		
Opatrenie 1.2	5,40				5,40	5,40		
Opatrenie 1.3	290,00	246,50	29,00		14,50	290,00		
Opatrenie 1.4	510,00	136,00	326,00		48,00	510,00		
Opatrenie 1.5	4,50			2,00	2,50	4,50		
Opatrenie 2.1	1 900,00	765,00	1 040,00		95,00	1 900,00		
Opatrenie 2.2	45,00		42,75		2,25	45,00		
Opatrenie 2.3	1 050,00	850,00	100,00	5,00	95,00	1 050,00		
Opatrenie 2.4	913,00	595,00	250,00		68,00	913,00		
Opatrenie 2.5	195,00	144,50	17,00		23,50	185,00	10,00	
Opatrenie 2.6	520,00	442,00	52,00		26,00	520,00		
Opatrenie 2.7	80,00		15,00	20,00	45,00	80,00		
Opatrenie 3.1	513,00		484,50		28,50	513,00		
Opatrenie 3.2	550,00	467,50	55,00		27,50	550,00		
SPOLU	6 580,40	3 646,50	2 411,25	27,00	485,65	6 570,40	10,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			a=b+e+f+g+h	b=c+d				
I. Hospodárska oblasť					814,40 €	814,40 €	431,90 €	382,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	2,70 €	2,70 €	2,70 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	3,60 €	3,60 €	3,60 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					

Opat. 1.3	1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2023	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2023	230,00 €	230,00 €	34,50 €	195,50 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Rozšírenie kapacity a doplnenie technológie ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	čistejšie životné prostredie; lepšie zdravie obyvateľov	2022-2023	300,00 €	300,00 €	300,00 €					
	1.4.2 Rozšírenie prírodného radu vodovodu	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	dostatočná kapacita vodovodu	2025	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	1.4.3 Rekonštrukcia verejného osvetlenia v Majerke	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	znižovaná spotreba energie	2023-2025	10,00 €	10,00 €	1,50 €	8,50 €				
	1.4.4 Rekonštrukcia obecného rozhlasu	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	kvalitný komunikačný kanál smerom k obyvateľom	2024	50,00 €	50,00 €	50,00 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2022-2030	4,50 €	4,50 €	4,50 €					
II. Sociálna oblasť					4 703,00 €	4 693,00 €	1 896,50 €	2 796,50 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Opat. 2.1	2.1.1 Komplexná príprava infraštruktúry v novej lokalite IBV		lokalita kompletne pripravená na výstavbu RD	2023-2025	900,00 €	900,00 €	135,00 €	765,00 €				
	2.1.2 Výstavba bytového domu s nájomnými bytmi (10 b.j.)	1122 - Trojbytové a viacbytové budovy	10 nových nájomných bytov	2025	1 000,00 €	1 000,00 €	1 000,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Výstavba kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	15 nových kamier	2023	45,00 €	45,00 €	45,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Komplexná rekonštrukcia pôvodnej budovy obecného úradu a požiarnej zbrojnice	1274 - Ostatné budovy, i.n.	znižená spotreba energie na vykurovanie	2026	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
	2.3.2 Rozšírenie cintorína v Stotinciach	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dostatočná kapacita cintorína	2024-2025	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
	2.3.3 Rekonštrukcia oplotenia na cintoríne v Majerke	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dôstojné priestory cintorína	2023	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.3.4 Rekonštrukcia strechy a kúrenia v kultúrnom dome	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	ochránený majetok obce	2024	90,00 €	90,00 €	13,50 €	76,50 €				

	2.3.5 Rekonštrukcia budovy obecného úradu - interiér	1220 - Budovy pre administratívu	kvalitné priestory na poskytovanie verejných služieb	2024-2025	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
	2.3.6 Oprava oplotenia okolo obecného úradu	1220 - Budovy pre administratívu	ochránený majetok obce	2023	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.3.7 Zateplenie budovy zdravotného strediska	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	znižená spotreba energie na vykurovanie	2027	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	2.3.8 Výstavba amfiteátra v centre Majerky	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	dôstojné exteriérové priestory na kultúrne podujatia	2026	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €				
	2.3.9 Využívanie biomasy na vykurovanie verejných budov (OcÚ, zdravotné stredisko, škola, stará budova OcÚ a pod.)		vykurovanie prostredníctvom OZE	2025	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	2.3.10 Výstavba domu smútku	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	dôstojné priestory priamo na cintoríne na rozlúčku so zosnulými	2025	250,00 €	250,00 €	37,50 €	212,50 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		5 zamestnaných osôb	2022-2030	18,00 €	18,00 €	18,00 €					

	2.4.2 Výstavba komunitného centra a poskytovanie služieb v ňom	1264 - Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	sociálna služba poskytovaná ohrozeným skupinám obyvateľov	2024	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
	2.4.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti		osoby, ktorým bola poskytnutá sociálna služba	2022-2030	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	2.4.4 Prevádzkovanie obecného sociálneho podniku		10 zamestnaných osôb	2022-2030	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
	2.4.5 Prestrešenie pily pri sociálnom podniku	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vybudované prestrešenie	2024	45,00 €	45,00 €	45,00 €					
	2.4.6 Výstavba skladov a garáží pre sociálny podnik	1274 - Ostatné budovy, i.n.	vybudované sklady a garáže	2024	120,00 €	120,00 €	120,00 €					
Opat. 2.5	2.5.1 Rekonštrukcia futbalového ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2026	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €				
	2.5.2 Výstavba detského ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2024	25,00 €	15,00 €	15,00 €	10,00 €				

	2.5.3 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025	20,00 €	20,00 €	3,00 €	17,00 €				
	2.5.4 Budovanie drobnéj turistickej infraštruktúry v katastri obce		vyššia atraktivita obce	2023-2026	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
Opat. 2.6	2.6.1 Zateplenie pôvodnej budovy základnej školy	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	znižená spotreba energie na vykurovanie	2027	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €				
	2.6.2 Výstavba telocvične pri ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie v telocvični	2025	450,00 €	450,00 €	67,50 €	382,50 €				
Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2022-2030	80,00 €	80,00 €	80,00 €					
III. Environmentálna oblasť					1 063,00 €	1 063,00 €	595,50 €	467,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	3.1.2 Výstavba zberného dvora	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2026	350,00 €	350,00 €	350,00 €					

	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024-2025	140,00 €	140,00 €	140,00 €					
	3.1.4 Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov		vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2024	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
Opat. 3.2	3.2.1 Výstavba prahov na Holumnickom potoku	2152 - Priehrady	žiadne škody na majetku v dôsledku povodní	2026	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
	3.2.2 Pestovná činnosť v lesoch obce		vybudovaný kvalitný lesný porast	2022-2030	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
Celkom					6 580,40 €	6 570,40 €	2 923,90 €	3 646,50 €	10,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov/aktivít bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov/aktivít je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty/aktivity, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty/aktivity, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty/aktivity s oporou vo VZN obce, projekty/aktivity Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty/aktivity s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty/aktivity s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty/aktivity, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty/aktivity, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty/aktivity, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty/aktivity nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 15 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty/aktivity vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty/aktivity riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.4.1; 2.4.3; 3.1.1;
2	Vysoká	a) projekty/aktivity s oporou vo VZN obce b) projekty/aktivity s právoplatným stavebným povolením c) projekty/aktivity MAS d) projekty/aktivity OOCR e) projekty/aktivity miestnych rozvojových organizácií f) projekty/aktivity s vysokou podporou obyvateľov g) projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.3.2; 1.4.2; 1.4.3; 2.1.1; 2.1.2; 2.2.1; 2.3.2; 2.3.4; 2.3.7; 2.4.1; 2.4.2; 2.4.4; 2.4.5; 2.4.6; 2.5.2; 2.7.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.2.1; 3.2.2;
3	Stredná	projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.4.4; 1.5.1; 2.3.1; 2.3.3; 2.3.5; 2.3.6; 2.3.8; 2.3.9; 2.3.10; 2.5.3; 2.5.4; 2.6.1; 2.6.2; 3.1.4;
4	Nízka	projekty/aktivity v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 2.5.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p><u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030</p> <p><u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jar 2022.</p> <p><u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania.</p> <p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov.</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.</p>
Prerokovanie	<p><u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 29.12.2022.</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ihľany na roky 2022-2030“.</p>

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
- Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2
- Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Operačné programy 2014-2020
- Partnerská dohoda 2014-2020
- PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020
- Povodňová dokumentácia obce Ihľany
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Register pozemkových spoločností
- Register účtovných závierok
- Súvaha obce Ihľany k 31.12.2021
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Tomeček, J., Valek, E.: *Ihľany v minulosti a dnes*. [online]. Dostupné na internete: http://ihlany.sk/Ihlany_kniha.pdf [cit. 2016-02-11]
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán obce Ihľany
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
- Vstupná správa pre vypracovanie PHSR Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030
- Vydra, n.o.: *Nízkouhlíková stratégia pre región Predmaguria*. 2020.
- Výkaz ziskov a strát obce Ihľany k 31.12.2021
- Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.ives.minv.sk/heraldreg
datacube.statistics.sk	www.maps.google.com
datacube.statistics.sk/SODB/	www.minv.sk
http://cp.atlas.sk	www.orsr.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.pamiatky.sk
https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo	www.registeruz.sk
statdat.statistics.sk	www.scitanie.sk
www.beiss.sk	www.statistics.sk
www.cdb.sk	www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
b.j.	Bytové jednotky	NN	Nízke napätie
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NPR	Národná prírodná rezervácia
CDB	Cestná databanka	OcÚ	Obecný úrad
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. i.	Okrem iného
CR	Cestovný ruch	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov (projektov a aktivít) obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2022 a výhľadovo aj v rokoch 2023 a 2024. Projekty sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2022

- **Aktivita 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **Aktivita 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **Aktivita 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**
 Cieľ aktivity: Podporiť transformáciu hospodárstva
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 400,- eur ročne
- **Aktivita 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť zručnosti obyvateľov v používaní moderných technológií
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **Aktivita 1.4.1 Rozšírenie kapacity a doplnenie technológie ČOV**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť kvalitu životného prostredia
 Termín realizácie: 2022-2023
 Predpokladané náklady: 300 000,- eur
- **Aktivita 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**
 Cieľ aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 500,- eur ročne
- **Aktivita 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť zamestnanosť miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 2 000,- eur ročne

- **Aktivita 2.4.3 Poskytovanie opatrovateľskej služby v domácnosti**
 Cieľ aktivity: Poskytovať sociálnu službu obyvateľom, ktorí sú na jej poskytovanie odkázaní
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 400 000,- eur
- **Aktivita 2.4.4 Prevádzkovanie obecného sociálneho podniku**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť možnosti obyvateľov, znevýhodnených na trhu práce, zamestnať sa na trhu práce a zabezpečiť si zdroj obživy
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 30 000,- eur
- **Aktivita 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**
 Cieľ aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 80 000,- eur
- **Aktivita 3.2.2 Pestovná činnosť v lesoch obce**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť kvalitnú starostlivosť o les; zvýšiť kvalitu lesných porastov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 400 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových chodníkov
Cieľ projektu	Zvýšiť bezpečnosť chodcov v obci
Termín	2022-2023
Garant	Obec Ihľany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	230 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudované kvalitné chodníky
Užívatelia	Obyvatelia obce

2023

- **Aktivita 1.3.1 Rekonštrukcia miestnych komunikácií**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť kvalitný prístup k domom a bytom
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 60 000,- eur
- **Aktivita 1.4.3 Rekonštrukcia verejného osvetlenia v Majerke**
 Cieľ aktivity: Znížiť energetickú náročnosť verejného osvetlenia
 Termín realizácie: 2023-2025
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur

- **Aktivita 2.2.1 Výstavba kamerového systému**
 Cieľ aktivity: Znížiť počet riešených priestupkov; preventívne pôsobiť na úseku zvyšovania bezpečnosti obyvateľov
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 45 000,- eur

- **Aktivita 2.3.3 Rekonštrukcia oplotenia na cintoríne v Majerke**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť dôstojnosť priestorov cintorína
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur

- **Aktivita 2.3.6 Oprava oplotenia okolo obecného úradu**
 Cieľ aktivity: Ochrániť majetok obce
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur

- **Aktivita 2.5.4 Budovanie drobnej turistickej infraštruktúry v katastri obce**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť atraktivitu obce; zlepšiť podmienky pre obyvateľov a turistov na realizáciu voľnočasových aktivít
 Termín realizácie: 2023-2026
 Predpokladané náklady: 80 000,- eur

- **Aktivita 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 3 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.1.1 Komplexná príprava infraštruktúry v novej lokalite IBV
Cieľ projektu	Komplexne pripraviť lokalitu IBV pre budúcu výstavbu RD
Termín	2023-2025
Garant	Obec Ihľany
Spolupráca (partneri)	Súkromný subjekt
Predpokladané náklady	9000 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, súkromné zdroje, EŠIF, ŠFRB
Výstupy	Novo vytvorené parcely s pripravenou infraštruktúrou na výstavbu
Užívatelia	Obyvatelia obce

2024

- **Aktivita 1.4.4 Rekonštrukcia obecného rozhlasu**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť kvalitný komunikačný kanál smerom k obyvateľom
 Termín realizácie: 2024
 Predpokladané náklady: 50 000,- eur

- Aktivita 2.3.2 Rozšírenie cintorína v Stotinciach**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť dostatočné kapacitné priestory na pochovávanie
 Termín realizácie: 2024-2025
 Predpokladané náklady: 30 000,- eur
- Aktivita 2.3.4 Rekonštrukcia strechy a kúrenia v kultúrnom dome**
 Cieľ aktivity: Ochrániť majetok obce; znížiť energetickú náročnosť budovy na prevádzku
 Termín realizácie: 2024
 Predpokladané náklady: 90 000,- eur
- Aktivita 2.3.5 Rekonštrukcia budovy obecného úradu - interiér**
 Cieľ aktivity: Skvalitniť priestory, kde sa poskytujú verejné služby
 Termín realizácie: 2024-2025
 Predpokladané náklady: 30 000,- eur
- Aktivita 2.4.5 Prestrešenie pily pri sociálnom podniku**
 Cieľ aktivity: Skvalitniť podnikateľské priestory sociálneho podniku; zvýšiť efektivitu výroby
 Termín realizácie: 2024
 Predpokladané náklady: 45 000,- eur
- Aktivita 2.5.2 Vybudovanie detského ihriska**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť obyvateľom obce (mladým rodinám) kvalitné priestory na realizáciu voľnočasových aktivít s deťmi
 Termín realizácie: 2024
 Predpokladané náklady: 25 000,- eur
- Aktivita 3.1.4 Obstaranie domácich kompostovacích zásobníkov**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť množstvo zhodnocovaného BRKO; znížiť množstvo BRKO ukladaného na skládky odpadov
 Termín realizácie: 2024
 Predpokladané náklady: 20 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.2 Výstavba komunitného centra a poskytovanie služieb v ňom
Cieľ projektu	Znížiť počet osôb ohrozených sociálnou exklúziou
Termín	2024
Garant	Obec Ihľany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	300 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, dotácie VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudované komunitné centrum
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.4.6 Výstavba skladov a garáží pre sociálny podnik
Cieľ projektu	Skvalitniť podnikateľské priestory sociálneho podniku; lepšie chrániť majetok obce a majetok podniku
Termín	2024
Garant	Obec Ihľany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	120 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, dotácie VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudované skladové a garážové priestory
Užívatelia	Zamestnanci sociálneho podniku

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne
Cieľ projektu	Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov vytvorením kvalitnejších podmienok pre nakladanie s odpadmi; zvýšiť množstvo zhodnocovaného BRKO; znížiť množstvo BRKO ukladaného na skládky odpadov
Termín	2024-2025
Garant	Obec Ihľany
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	140 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, EŠIF, Environmentálny fond
Výstupy	Vybudovaná malá kompostáreň s príslušným vybavením
Užívatelia	Obyvatelia obce, zamestnanci obce

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Ihľany - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Ihľany voči susediacim obciam	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	12
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát	13
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva	16
Tabuľka 4: Vývoj priemerného veku obyvateľstva	20
Tabuľka 5: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín	20
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	21
Tabuľka 7: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	21
Tabuľka 8: Vývoj nezamestnanosti v obci	23
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	23
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021	26
Tabuľka 11: Počet domov podľa typu domu	26
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	27
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	27
Tabuľka 14: Byty podľa obytných miestností	27
Tabuľka 15: Domy podľa obdobia výstavby	27
Tabuľka 16: Vybavenie technickou infraštruktúrou	29
Tabuľka 17: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)	29
Tabuľka 18: Infraštruktúra kultúry a športu	31
Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb	32
Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)	34
Tabuľka 21: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto)	36
Tabuľka 22: Náklady a výnosy v roku 2021	37
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Ihľany	17
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	18
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	18
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	19
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021	20
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	22
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.)	23
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	24
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021	24
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021	25
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	8
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	9
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	9
Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	38
Formulár 5 (A8): STEEP analýza	43
Formulár 6 (A10): SWOT analýza	44

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	51
Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	53
Formulár 9 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR.....	Chyba!
Záložka nie je definovaná.	
Formulár 10 (R1): Akčný plán	63
Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	67
Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	69
Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	70
Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Formulár 15 (F3): Hodnotiaci tabuľka pre výber projektov	78
Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR	79